

ÅRHUS FRISKOLE

PÆDAGOGISK RAPPORT 2010 + Bestyrelsens beretning

Forord

Kære forældre og venner af Århus Friskole.

Endnu et år er gået og endelig er den klar igen – årets store pædagogiske rapport, hvor de ansatte på ÅF igen beretter om tingenes tilstand. I 2008-2009 fik skolen 4 nye ansatte på en gang, mens 2 af de garvede kræfter var på orlov. Det gav visse udfordringer for organisationen på både godt og ondt. 2009-2010 har ikke bud på mindre omskiftelighed. Tidligere Skoleleder Hanne Larsen sagde sin stilling op og fra august 2009 fik en ny skoleleder, Martin Ottosen sin stol rullet ind på friskolens kontor. Skolelederskiftet gav lejlighed til at man her i 2009-2010, har søgt efter rødder, værdier og formål. En spændende proces, som giver skolens personale – nye som gamle - en god fællesforståelse af hvad Århus Friskole anno 2010 er for en størrelse, og ikke mindst et grundlag for at arbejde med hvor vi vil hen.

Som noget nyt er bestyrelsen inviteret indenfor i PR. Således kan man på de bagerste sider læse bestyrelsens beretning 2009-2010.

I dette års udgave af PR, kan du derudover læse om Kreativitet, Udeskole, Ude-liv, Læring, Skriveprocesser, Forumteater, X-faktor, Om at være lærer i blå gruppe, Sløjd, Byggeplaner og meget meget mere. God fornøjelse!

Rapporten er opsat af undertegnede. Trykt hos Vester Kopi.

KH Peter.

29.03.2010

Indholdsfortegnelse:

Christian Sprogø	s. 3	Asger Muurholm	s. 38
Martin Ottosen	s. 5	Cecilie Grieg	s. 44
Tine Lind	s. 11	Gitte Grønfeldt	s. 47
Anette Thomsen	s. 17	Peter Andresen	s. 51
Jeppe Pape	s. 23	Marianne Højslet	s. 55
Ingrid Jørgensen	s. 27	Karin Clausen	s. 58
Mia, Anna og Thomas	s. 32	Ole Juel + Sprogø	s. 60
Anders Gerhardt	s. 35	Peter V. Sørensen	s. 62
Anne Cordero	s. 36	Bestyrelsens beretning	s. 64

Kreativitet som vidensform

Af Christian Sprogø

Kreativitet er et buzz-word, der bruges mere og mere for tiden. Man skal være kreativ i sin påklædning, kreativ i sin undervisning, kreativ til at løse komplekse problemer. Noget af det, der giver brændstof til den kreative side af hjernen, er at bruge sine hænder, og her tænker jeg på andet end at trykke på et tastatur eller spille Playstation. Ofte oplever man i en skabende situation, at man glemmer tid og sted. Det er det, som Csikszentmihalyi har fremsat en interessant flowteori omkring. Tjek ham ud :-] Håndens og åndens arbejde går her op i en højere enhed.

Det er sørgeligt at se, hvorledes de kreative fag bliver underprioriteret i den danske folkeskole, og det er især nedslående, da hele det danske erhvervsliv skriger på kompetente mennesker, som kan tænke "ud af boksen". Desværre har sammenlægninger af fag samt indskærpede regler for især sløjdfaget gjort, at vi risikerer at stå med generationer af unge, som i den grad har adskilt håndens og åndens arbejde.

Der ligger stakkevis af dokumentation, der beviser, at den kreative tænder har lettere ved at begå sig i en stadigt mere kompleks verden. Ikke for at dvæle i eskapader af teoretikere, men jeg vil dog nævne et par stykker, som jeg finder interessante. Så kan I jo google dem eller bruge mere analoge metoder. Hansjörg Hohr, Jan Ankerstjerne, Søren Langager og Hans Henrik Knoop kan alle med fordel studeres :-]

Sagens kerne er, at vi her på skolen rent faktisk gør en kæmpeindsats for netop at komme det kreative til gode. Det er ikke muligt i alle situationer, men der bliver gået til stålet i alle kroge på skolen for netop ikke at adskille håndens og åndens arbejde.

Der ligger planer om opgradering af sløjdfagets rammer på Århus Friskole, og i takt med at faget bliver leveringsdygtigt i alskens fremstillinger, vil det naturligt indgå som en del af de andre fag. Tænk bare, hvis man selv kunne fremstille flotte rammer til billederne i formning, eller lige lave et solur i fysik/kemi.

Lige nu står Sløjdfaget i et vakuum. Der er ikke et lokale vi kan være i, og det sætter sine begrænsninger. Men det bliver godt igen. Og så er vi igen på banen, med at (ud)danne vores elever til sande verdensborgere.

Men det går ikke, hvis ikke vores unger er i stand til at sætte håndens og åndens arbejde i symbiose. Det er ikke uden grund, at vi mennesker har udviklet os gennem årtusinder. Det er vores evne til at bruge vores hænder, der har sat os øverst i hierarkiet på denne planet, og kombineret med at vi rent faktisk kan bruge vore hjerne kreativt, har vi et uhyre effektivt værktøj, hvor der næsten ikke findes grænser for vores formåen.

Det indebærer dog, at vi til stadighed udvikler os og ikke degenererer til udelukkende at benytte vores hænder i virtuelle verdener. Altså er vi tvunget ud i at bruge hjernen og hænderne til mere end chat og computer. Selvom der ikke længere er et økonomisk incitament til selv at fremstille en CD-reol, er det efter min ringe overbevisning fundamentalt vigtigt, at vi lærer vores børn, at der er mere end en køb-og-smid-væk-kultur. Det nytter jo ikke noget med de gode ideer, hvis der ikke er nogen til at føre dem ud i livet. Vi har i den grad brug for at danne vores børn til ikke bare at tage vare på vores jord, men så sandelig også at forstå, at der er konsekvenser af vores massive forbrug i den vestlige verden.

Århus Friskole - en byskole i landzone

Af Martin Ottosen

- Bruger vi uderummene nok i vores undervisning?

Ved min tiltrædelse, som skoleleder på Århus Friskole denne sommer, var en af de første udfordringer, jeg blev stillet overfor, spørgsmålet om udsugning i de lukningstruede lokaler, fysik/kemi og sløjf.

Udsugning kan jo virke som en bagatel i skoleledelsessammenhæng. Men dette krav udløste ikke desto mindre en dominoreaktion, der nu har ført til en plan om et større byggeprojekt på den gamle knallertbane bag hønsegården.

Tankerne bag projektet er kort fortalt følgende:

Når vi nu skal til at investere mange penge i renovering af vores værksteds- og natur/teknik lokaler, hvorfor så ikke flytte dem ud på vores store naturgrund? Her vil vi få mulighed for at skabe gode udendørsfaciliteter til smedje og snittearbejde. Og her kan vi tage hul på de ønsker om en grønnere skoleprofil, som både ansatte og bestyrelse taler for.

Vi forestiller os et værksted og sciencelab med bæredygtige bagtanks. Et hus hvor grøn teknologi er blotlagt i konstruktionen og kan indgå som en del af undervisningen.

Regnvandsopsamling, rodzoneanlæg, solceller og solvarme, er nogle af de tanker, der er i spil.

Der vil følge mere information, efterhånden som projektet skrider frem.

(Læs evt. mere om byggeplanerne i bestyrelsens beretning på bagsiden - eller forsiden? - af denne rapport)

Undervejs i vores research på udeværksteder stødte vi ind i begrebet UDESKOLE.

Her er det ikke kun det praktiske arbejde om essen og huggeblokken, der flytter udendørs, men også skolens "almindelige" undervisning.

Selv om det ikke var det, vi ledte efter, har jeg ikke kunnet slippe denne idé efterfølgende, og vil derfor gerne lufte den her i Pædagogisk Rapport.

På internettet er der en ganske fin dansk hjemmeside, udeskole.dk, hvor koordinator Malene Bendix giver denne definition af udeskoletanken:

”Udeskole er en arbejds måde, hvor man flytter dele af skolehverdagen ud i nærmiljøet. Udeskole indebærer dermed regelmæssig aktivitet uden for klasselokalet. (...) f.eks. en dag om ugen, året rundt. Udedagen er faglig, og de aktiviteter, der bliver gennemført udendørs, tænkes sammen med aktiviteterne på indedagene til en hel undervisning.(...)

Arbejdsmetoden giver eleverne anledning til at tage alle sanserne i brug, så de får personlige og konkrete erfaringer i mødet med virkeligheden. Arbejds måden giver plads til faglige aktiviteter, spontan udfoldelse og leg, nysgerrig søgen, fantasi, oplevelser og socialt samvær.

Udeskole handler om at aktivere alle skolefagene i en integreret undervisning, hvor ude- og indeaktiviteterne har nær sammenhæng, idet eleverne lærer om virkeligheden i virkeligheden; dvs. om naturen i naturen, om samfundet i samfundet og om nærmiljøet i nærmiljøet”.

Det er jo ren og skær Lilleskole-pædagogik i mine øjne og får mig til at tænke: Århus Friskole har i kraft af sin placering en unik mulighed ind i dette felt. Vi er en byskole i landzone. Vores børn er primært bybørn. Men i vores skolehverdag er vi omgivet af marker og skov.

Dette har skolens lærere og pædagoger naturligvis indset for længst. Både vores egen matrikel, den nærliggende skov og Brabrand Søen bliver ofte - mere eller mindre spontant - brugt, som ramme om enkelte timer

Byen er også allerede i vores søgefelt. Bussen er jo blandt andet tilgængelig, for at kunne fragte klasser ud til destinationer i nærområdet. (En kort beskrivelse af 8.klasses tur til Gellerup følger.)

Men kunne vi bruge vores omgivelser mere målrettet i skolehverdagen?

Kunne vi omlægge vores skema, så børnene for eksempel havde en dag om ugen, hvor de arbejder projektorienteret med "ud af huset" oplevelser, og efterfølgende følger op hjemme i klasserne?

Vi har mulighederne. Det kunne være spændende, om et par lærere ville gå foran i et pilotprojekt og afsondre terrænet med udgangspunkt i Århus Friskoles virkelighed.

Fra førortaltale hjemmeside, <http://www.udeskole.dk/> (som stærkt kan anbefales), kommer her som en sidste trumf **10 gode grunde til udeskole:**

"Hver dag kan vi læse nye undersøgelser om for fede børn, børn med indlæringsproblemer, dårlig motorik, astma, allergi, stressede, stillesiddende computer- og TV-børn osv. Flere undersøgelser – og mange erfaringer – viser, at børn har godt af at blive undervist regelmæssigt udendørs.

Her er 10 gode grunde til at arbejde ude med eleverne – og komme nogle af ovenstående børneproblemer i møde:

1) *Bedre faglighed* Alle fag kan flyttes ud i naturen. Arbejdet med skolens fag i konkrete, virkelige sammenhænge styrker elevernes faglige tilegnelse. Sammenhængen mellem oplevelse og handling i uderummet - og teoretisk forståelse i klasseværelset fører ifølge hjerneforsker Kjeld Fredens til en hel faglig læring.

2) *Bedre læring* Koncentration og evne til at fastholde opmærksomheden er to basale elementer i det at lære. Erfaringer fra Norge og fra den svenske undersøgelse "Ute på dagis" viser, at begge egenskaber er bedre udviklede hos børn, der

undervises regelmæssigt i naturen. I naturen er elevernes undren og nysgerrighed ofte drivkraften for læring.

3) *Undervisningsdifferentiering* Udforskning af naturen og de nære omgivelser er aldrig en afgrænset opgave. Eleverne kan blive ved at grave dybere, og svar kan søges på mange planer. Ved at bruge naturen som læringsrum får man en enkel og dynamisk differentiering af undervisningen.

4) *Bedre forståelse af naturen, naturfag og miljø* Elever, der regelmæssigt iagttager, undersøger og arbejder i naturen, får en grundlæggende viden om natur og miljø, der bygger på deres egne erfaringer. For øjeblikket oplever industri- og forskningsverdenen et hul i elevernes naturfaglige viden, der skaber problemer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft inden for naturvidenskab og teknik. Skolearbejdet i naturen øger også ansvarlighed overfor natur og miljø.

5) *Bedre sundhed* En undersøgelse af en naturklasse på Rødkilde Skole viser, at

eleverne bevæger sig dobbelt så meget på en skoledag i skoven, som på en skoledag i skolen. Udeundervisning kan være med til at give eleverne gode motions- og friluftsvaner, der kan lægge grunden til en sund krop resten af livet.

6) *Bedre motorik* I naturen er bevægelse i uvejsomt terræn, løb, balancegang, klatring og arbejde med bål, kniv og økse med til at træne og udvikle elevernes motoriske færdigheder og mod.

7) *Læring ad flere kanaler* I naturen har eleverne mulighed for at udforske og styrke flere sider af sig selv. De lærer gennem flere kanaler, “med hånd og ånd”, som Grundtvig formulerede det, med “de mange intelligenser”, som Howard Gardner senere udtrykte det - eller ved at arbejde med “det hele menneske”, som det er formuleret i det norske læreplanværk.

8) *Bedre social forståelse* I naturen brydes den typiske klasse ofte op i mindre grupper, der arbejder selvstændigt i landskabet. Her er plads til alle og ofte brug for mange flere forskellige evner, end i den traditionelle undervisning. Det giver eleverne større forståelse og respekt for hinandens evner – og er et fint redskab, hvis man vil arbejde med klassens sociale struktur og f.eks. mobning.

9) *Bedre forankring i lokalområdet.* Udeundervisning bygger på elevernes udforskning af natur, kultur og erhverv i de nære omgivelser. Herved forankrer eleverne sig selv i deres eget område, ved at lære steder og mennesker at kende.

10) Flere direkte oplevelser

I en tid hvor skærmoplevelser kan dominere børns liv, er det vigtigt at fastholde børn og unge i den virkelige, stormomsuste, vidunderligt smukke verden - og alt det man kan gøre i den.”

Og så historien om 8. klasse på besøg i Gellerup:

Med Asger, som deltagende chauffør, havde jeg i efteråret en lærerig eftermiddag med 8. Klasse i Gellerup Parken. Vi havde forud arbejdet en del med temaet integration. Ligeså svært det nogle gange kan være at få hul igennem til ”ombygningsramte” teenagehjerner, ligeså let kan det være, når undervisningen i samfunds-fag flyttes ud i samfundet.

Vi startede eftermiddagen med at besøge Richard, som er medarbejder på Cirkus Tværs ved Gellerup Centret. Et cirkus-projekt, hvor børn og unge af anden etnisk

herkomst kan fordybe sig i akrobatik osv. frem for at tage med storebror ud og hænge i ghettoen.

Richard, der selv er "ægte indvandrer" fra Frankrig, bød velkommen, mens et par unger øvede kunster i baggrunden.

Vores børn var nu helt med. Richard fortalte om sit arbejde og sine egne oplevelser som "fremmed" i landet. Hvordan synet på ham var ændret fra venligt til mere fjendsk over tid, og hvor svært det er for 2.G'ere at få en reel chance. Snart var en god debat i gang, hvor svære ord, som stigmatisering og assimilation var i spil. Da koncentrationen efter en lille times tid begyndte at dale, sagde vi tak til Richard, og turen gik videre til fods op gennem Gellerupplanen til Bazar Vest.

Vi havde aftalt med Lars Madfar, at vi skulle købe ind til morgendagens middag. Uden for bazaren, delte jeg penge og indkøbssedler ud til grupper af elever, som nu havde til opgave at handle ind.

Mange kendte jo bazaren i forvejen. Men for enkelte var det en nærmest grænseoverskridende oplevelse at færdes mellem de mange fremmede.

I de efterfølgende timer på skolen bearbejdede vi indtrykkene fra samtalen, ghettovandringen og indkøbene. Nu med noget større fokusering, teenagehjerne taget i betragtning....

"Læring om virkeligheden i virkeligheden; om naturen i naturen, om samfundet i samfundet og om nærmiljøet i nærmiljøet". Der er helt sikkert mere at hente derude!

Udvikling i børnehøjde - Skriftlighed i 2. og 9. klasse

Af Tine Lind

Tine gik sig en tur og så en drage. Dragen pustede ild. Tine løb og kom aldrig tilbage. slut.(Ayaz, 2. klasse)

I år har jeg 2. klasse til dansk og er samtidig ved at forberede 9. klasse til deres afgangsprøve i det samme fag. For mig er det ligesom to poler: Jeg siger goddag til en 2. klasse, der skal til at have dansk, fast, på skemaet 7 timer om ugen, og samtidig forbereder jeg en 9. klasse til deres afgangsprøve. Dette spring, i alder og faglighed, fik mig sporet ind på, hvad det er,

jeg gerne ville skrive om i år, da jeg som dansklærer på begge årgange oplever nybegynderen i 2. kl., der for første gang finder ud af, at det er muligt at skrive noget selv, til de unge mennesker i 9. kl., der er ved at finpudse kundskaber og færdigheder inden for faget.

Jeg vil tage udgangspunkt i det skriftlige arbejde, dels fordi det er en stor del af danskfaget, og fordi vi i 2. kl. arbejder rigtigt meget med det skrevne sprog, men også fordi jeg gerne vil inddrage 9. kl. Den skriftlige dimension fylder stadig meget i udskoling, og jeg tænkte, det kunne være lidt spændende at fokusere på det spring i faglighed, jeg oplever til dagligt. Det er jo fantastisk at opleve, hvilken udvikling der finder sted på så mange områder i de 7 år af et barns liv. Tænk om vi som voksne kunne "vokse" så meget i samme tidsrum.

Skriveøvelser i 2. klasse

Når man modtager en 2. klasse i Blå, er der mange ting, der er nye for dem: Der er 8 timer ekstra på skemaet, nye fag, nye lærere, ny struktur, nye børn, ny orden (man er nu de mindste), nye projekter osv. Der ligger også flere dansktimer. I 2. klasse skriver vi meget, rigtig meget. Det gør vi, fordi man bliver bedre af at øve sig. Vi har siden sommerferien hver mandag skrevet små historier, som de afslutningsvis i timen har læst op for hinanden. I starten med megen støtte fra en voksen, men efterhånden helt selv med stolthed, glæde og fortællelyst.

Der sker utroligt meget med skriftligheden i løbet af 2. klasse. Men selvstændigheden i skrivearbejdet er nok den, jeg har hæftet mig allermest ved. At blive fortrolig med, som en selvfølgelighed, at gå i gang med sin egen idé til en historie og få den skrevet ned, uden nødvendigvis en lærer til at hjælpe sig er et mål i

sig selv, synes jeg. Og det er samtidig så grundlæggende en ting - det at kunne skabe noget selv med sine egne ord og at få det ned på et stykke papir. Det skal vi fremelske hos børnene. Det vokser de (også) af.

Har man svært ved at læse, eller kan man ikke se, hvad man selv har skrevet i sin historie, er det blevet en selvfølge for børnene at fortælle sin historie i stedet for. Det gælder også, hvis man har knoklet med at få skrevet 3-4 linjer og synes at nuancerne mangler. Det er rart, at selve handlingen ikke altid kun er 1,5 linje, men at man kan udbygge sin historie og bruge nogle beskrivende ord, når man skal dele sin historie med andre.

Det kræver noget af børn at lære at turde og prøve sig frem. Men langsomt, gradvist oplever de nogle små ryk. Nogen oplever at blive mere fortrolige med børnestavning – det lyder underligt, men jeg oplever, det kan kræve meget af et barn, når det begynder at få en bevidsthed om det skrevne sprog og kan se, at ordet måske mangler et bogstav, at der er byttet om på to konsonanter eller at d'et er spejlvendt, til at det kan/vil forlige sig med, at man bare skal skrive derudaf. At forstå at det ikke er en hindring ikke at stave korrekt, men at opleve at skrivning er en kommunikationsform og en metode til at fastholde ideer og tanker.

Rammeskrivning er godt at bruge til den aldersgruppe. Det er enkelt og konkret. Det hjælper også de børn, der har svært ved at overskue at finde på en historie og samtidig få skrevet den ned. Jeg giver dem et billede, som vi snakker om på klassen. Vi giver også hinanden ideer; hvad mon der er sket før? Hvad mon der er sket efter? Opgaven går ud på at skrive en historie til billedet. Er man hurtig, kan det være, man får en opgave, hvor man skal se efter, om sætningerne er fra punktum til punktum. Stille og roligt udvikler de deres skrivefærdigheder og bliver lidt efter lidt sporet ind på den konventionelle stavning. De får lov at skrive i forskellige genrer, og vi snakker også om, hvad det er, der gør en historie god. Det er forholdsvis enkelt: Er den spændende, og sker der noget sjovt? Det bedste er, hvis der er humor med, og hvis man kan få hele klassen til at grine!

I 2. klasse er det lykkedes at få skabt et rum, hvor alle er fortrolige med at bidrage med det, de nu engang kan, på hver deres måde. Alle kan ikke det samme, men alle gør, hvad de kan.

Responsgrupper i 9. klasse

I 9. kl. arbejder vi også løbende med den skriftlige dimension i faget. Mange besidder den samme nysgerrighed på hinandens historier, som 2. klasse har. Selvfølgelig ikke med samme åbenlyse begejstring, men nogen synes stadig, at det er spændende at høre, hvad andre har skrevet, selv at få lov at læse op og kommentere hinandens stile. Det er tydeligt at mærke, at de lige fra Blå har været vant til at stille sig op og læse historier højt for hinanden.

I 9. kl. gør følgende udsagn sig også gældende, dog med et par parenteser: Alle kan ikke det samme, men (næsten)alle gør,(næsten) hvad de kan.

At modtage og give respons på hinandens arbejde er en god ting at kunne. Det kan også være en hjælp i en

skriveproces, der er gået i stå eller måske slet ikke kommet i gang. I 9. har vi arbejdet lidt med at give respons. Det kan være rart at få en anden til at læse sin tekst undervejs i skriveprocessen. Det er samtidig god træning for en selv at lære at kommentere på en andens tekst. Enkeltvis samler de elementer til deres historie – det kan være et oplæg til en stil, de skal skrive, hvorefter de i små grupper fortæller historien mundtligt. Ved at fortælle historien kan det være nemmere at finde ud af, hvordan den skal hænge sammen. Responsgruppen skal fx tage stilling til om opsætningen er overskuelig og logisk, om de typiske genretræk er med, hvilke steder teksten fungerer godt, og hvor meningen fx er uklar. Om der er variationer i sproget, eller om man som læser, når man læser indledningen, bliver sporet ind på, hvor vi er, hvilke personer der er med, og hvilken situation vi er kommet i. Vi snakker også om, hvilke virkemidler der kan være med til at skabe en stemning.

Et essay

I januar havde klassen terminsprøven i skriftlig fremstilling. Der var en opgave der hed: Skriv et essay med titlen *Den lige vej*. Et fotografi viste en landevej med to frakørselsveje – en til højre, en til venstre. Man kan kort sige, at essayet skal være personligt, søgende og åbent i fremstillingen og der lægges vægt på, at sproget har et tydeligt personligt præg, hvor der fx gøres brug af følgende virkemidler; sammenligninger, farverige ord, billedsprog og modstillinger, der kan udtrykke ens tanker.

Jeg vil gerne have lov at vise et eksempel på en essay, og jeg har fået lov af Ulrikke til at ”plukke” lidt i hendes essay. Et flot produkt med gode refleksioner, skarpe spørgsmål og modne overvejelser omkring fremtiden. Den bærer præg af udvikling og selvstændighed, og jeg synes, det er et flot farvel til en tid, der er ved at være forbi for mange 9. klasses elever rundt om i landet. Det er samtidig et goddag til en fremtid, hvor udvikling og forandring er et vilkår, lige meget hvilken vej du vælger.

Her følger lidt uddrag fra Den lige vej.

Den lige vej frem i samfundet. Vejen op igennem det danske system. En hård og slidsom vej. En vej som alle skal igennem, hvis ikke man vil afskæres fra flertallet. Lukkes ude af det samfund hvor folk går så højt op i, hvilken uddannelse du har taget, og hvilket erhverv du har. Folkeskolen er obligatorisk, den kommer alle igennem, på hver deres måde og med hver deres resultater. Gymnasiet er din nøgle videre, og universitet er den bedste måde at opnå en status i samfundet på, og den bedste vej til senere i livet at tjene en god sum penge. De kreative uddannelser, ja hvad skal vi med dem? Mange af dem er ikke engang S.U .berettigede. De er åbenbart ikke brugbare nok for fællesskabet til at blive understøttet. De er ikke sikre, du er ikke garanteret et godt job, når du kommer ud i verden med dit eksamensbevis i hånden. Nogle få heldige opnår succes som musikere eller designere, men mange har kun drømmen om noget større tilbage, og må tage til takke med et job, der er både lavtlønnet og set på som et ”taber-job”. De har en uddannelse, den er bare ikke helt god nok. Man kan så spørge sig selv, om det er bedre at lave noget, man elsker, frem for at blive betalt godt, og have de resurser man skal bruge. Jeg ved godt hvad de fleste ville svare.

Alle unge bliver stillet over for nogle valg. Når vi gør det, er det vigtigt at vi har en erfaren guide med, når vi skal gennem uddannelsessystemets jungle. Alle unge har en UU-vejleder . Jeg kan stadig huske det ansigtsudtryk, der kom, på min såkaldte personlige uddannelses-guide, da jeg luftede tanken om at skippe gymnasiet. Han spurgte mig om hvordan jeg så ville blive til noget. Fordi det kan man ikke, man kan ikke springe uden et springbræt. Det at blive voksen, kan du jo forestille dig, er som at komme ud og klatre, og der er langt ned. Når du tager i gymnasiet, opbygger du en hoppepude neden for klippen. Den kan du bruge, hvis du en dag skulle falde. Har du ikke en hoppepude? Så står du på bunden, og kan ikke komme op igen. Og hvordan er det så lige at man forklarer sin UU-vejleder, at man er mere free-fall typen? Når jeg bliver 18, kan jeg selv bestemme. Jeg kan selv bestemme om jeg vil bruge 4 eller 12 år på at uddanne mig. Den voksne siger, at den lange vej er den sikre vej. Jeg har ofte gerne ville vide, hvor lang en uddannelse det er at blive UU-vejleder

Folk uden uddannelse anses for at være samfundssnyltere, nasserøve der sutter på statspotten. Jeg tænker ofte over, om ikke ham kineseren i kiosken egentlig ikke er kvik nok, har hovedet skruet rigtigt på og alt det der. Det kan jo være at han bare ikke havde noget valg. Og hvad så med dem som bare ikke kan. Dem der enten er noget fysisk eller psykisk i vejen med. Skal de ikke have muligheden for at leve på samfundets top? Dem som blevet trukket gennem mobning og dårlige karakterer i folkeskolen, og som blev erklæret uegnede til gymnasiet. Der må vel også være noget som de er gode til, og som kan få dem til at føle at de duer til noget. Måske er det som de er gode til, bare ikke fint nok.

Det synes jeg er en skam, jeg synes det er en skam, at der i Danmark ikke er plads til forskellighed. Intet valg. Vakler man på den lige vej, er man efterladt i vejkanterne.....

Der bliver vurderet og rapporteret, helt fra de små klasser, i bedste Bertel Haarder stil. Udviklingsmæssigt kan jeg ikke se hvad en 3. klasses elev skal bruge en karakter til. Jeg ved godt at man mener, at det skal motivere ham til at gøre det bedre, og vise hans forældre hvor han ligger. Men hvis lille Simon får et firetal, og hans bedste ven Asbjørn scorer 10, så tror jeg ikke Simon har det alt for fedt, og jeg tror helt sikkert ikke at han tænker, at det er fordi han kun havde brugt 5 minutter på at lave regnearket, jeg tror han tænker at det er fordi han er dårligere end de andre. Så er det jo man kan spørge sig selv, om det er motiverende? Om det er motiverende at blive nedgjort over for de andre i en alder hvor man slet ikke er klar til det. Og på ingen måde er rustet til at håndtere kritik på den måde, i form af et dumt tal. (Ulrikke 9. klasse)

Dragen, der i den første lille historie var efter Tine, er blevet moden og klar til at flyve videre ud i verden og dele sine refleksioner, observationer, frustrationer, idéer, tanker osv. med andre mennesker med skrivning som kommunikationsform.

GIDER DU VIRKELIG BLIVE VED?

Af Anette Thomsen, klasselærer i 4. klasse

Bliver jeg af og til spurgt, når jeg fortæller, at jeg har været lærer i 32 år og 24 det samme sted. I dag er det jo håbløst umoderne både at være lærer og dernæst at være ansat på samme arbejdsplads i så mange år.

Men ja, jeg er her endnu!

Min hverdag på skolen er aldrig kedelig, den er til tider besværlig og krævende, men den er altid levende og fuld af nærvær. Jeg kan lide at møde børnene hver dag, og jeg synes, det er sjovt og udfordrende at undervise.

Jeg har arbejdet i Rød, i Store Gul og nu i Blå, og det er forskellige sider af mig selv, jeg har brugt. I Blå er jeg klasselærer og underviser blandt andet i dansk, billedkunst, matematik, engelsk, historie og forskellige emner.

Børnene i Blå har mange talenter, de er sjove og fantasifulde, de er som regel fulde af energi og nysgerrighed og er med på alle mulige idéer, en herlig alder!

Her vil jeg skrive om forskellige aspekter ved arbejdet med aldersgruppen.

Selvstændighed

I Blå udvikler børnene deres selvstændighed, de løsriver sig mere og mere fra forældrene. Vi opfordrer børnene til at tænke selv, gøre selv, skabe selv, handle selv. Vi tror på, at de kan rigtig meget, og vi bakker dem gerne op, men somme tider kan det knibe med selvstændigheden, og vi skal udfordre børnenes dovenskab og magelighed.

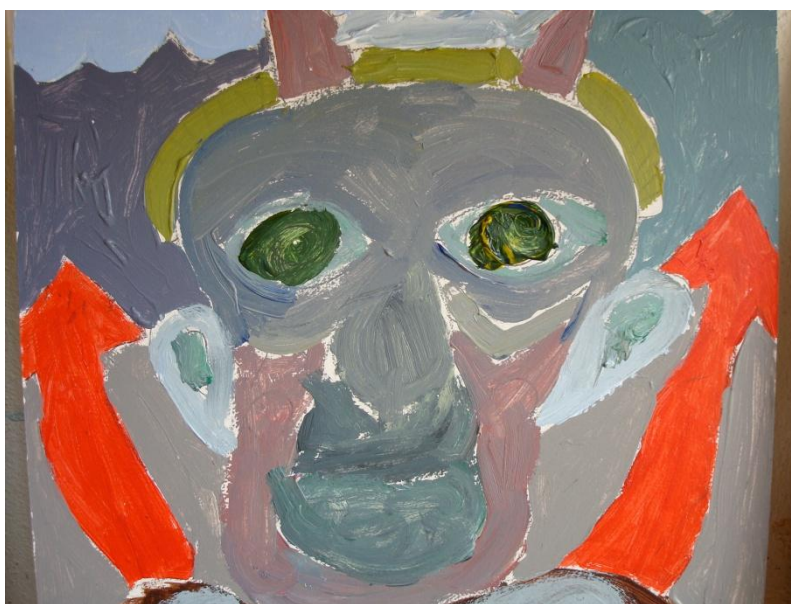
I efteråret i matematiktimerne i 3. klasse lød mantraet:

Hvad skal jeg nu? Hvad skal jeg nu? Hvad skal jeg nu?

Jeg blev træt af det spørgsmål.

Børnene spurgte, før de læste opgaven, og de syntes alle, at jeg straks skulle komme og hjælpe lige netop dem, og det skulle være her og nu! En lærer er vel serviceminded!

Men i stedet for lavede jeg et opgavesæt, som de burde kunne løse uden hjælp fra mig. I en hel lektion ville jeg ikke hjælpe dem, men de måtte godt hjælpe hinanden. Det var så provokerende for dem!

Det kan du ikke være bekendt!

Det må en lærer ikke!

Du får penge for at hjælpe!

Der var oprørsstemning i klassen.

Men med lidt stædighed, koncentration og samarbejde kunne de selvfølgelig godt løse opgaverne uden hele tiden at få voksenhjælp.

God træning at tænke selv og anstrenge sig lidt i stedet for at få alt serveret på en sølvbakke!

Næste time, ny øvelse: Børnene skulle lave opgaver til hinanden, de blev hinandens lærere. De trænede den omvendte tankegang og øvede sig i at formulere opgaver enkelt og klart og dermed gøre sig forståelig for andre i et matematisk sprog. Det var også en god øvelse, nu prøver de faktisk selv at løse opgaverne, inden de spørger mig til råds. De bruger deres erfaringer og har taget et skridt mod større selvstændighed.

Vi udvikler sammen

Jeg ved som regel, hvad jeg gerne vil i de forskellige timer. Jeg har en plan og nogle forskellige idéer, men når jeg møder børnene, har jeg antennerne ude. Hvor er de henne? Hvordan har de det? Hvad har de på hjertet?

Jeg vil gerne have kontakt med alle 19 børn i løbet af en lektion, jeg vil se, hvad de laver, og høre, hvad de tænker. Jeg laver plads, og vi samarbejder. Min intension er både at være rammesættende og opmærksom på den konkrete situation.

I år fik jeg en dum time i 3. klasse, en enkelt lille lektion mellem rytmik og spisning, kun fordi skemaet og lærerfordelingen skulle gå op. Hvad skulle jeg finde på?

Jeg tænkte, jeg ville prøve med et lyrikemne fra sommer til efterårsferie, vi skrev derfor lyrik på skemaet, og nu er det snart påske, og vi har stadigvæk lyrik, det er helt forrygende! Ingrid blev nysgerrig og ville gerne være med, så nu er vi to lærere, og vi arbejder lige nu med ord, der er dejlige at sige. Klassen har udgivet den første digtsamling, nummer to udkommer til april og indeholder 18 fortællede digte med børnenes egne illustrationer.

Børnene er med til at udvikle emnet, de er ellevilde, og nyder tiden til fordybelse i netop den udtryksform, og de bliver rigtig dygtige!

Aftaler og konflikter

I voksenlivet er et ja i mange sammenhænge blevet til en mulighed eller et måske, et slags foreløbigt ja, der altid kan annulleres. Kontakterne holdes åbne, det er tegn på overskud at vise begejstring og sige ja uden egentlige overvejelser om, hvorvidt der er lyst, tid eller kræfter til det. Vi kender fænomenet både fra lærerværelset og fra børnene. Vi vil alle helst sige ja.

Vi diskuterer de mange valg med børnene, og specielt angående legeaftaler er det vigtigt, at de forstår, hvad et ja og et nej betyder. Vi vil gerne lære børnene, at de ikke skal bakke ud af aftaler, de har lavet, bare fordi noget andet og måske mere attraktivt dukker op.

I sidste uge var der en konflikt mellem to piger i 4. klasse, begge følte sig svigtet af den anden, deres legeaftale var røget i vasken, de var rigtig sure og lukkede sig inde, ville hverken kigge på hinanden eller sige noget, og til spisning ville de ikke have noget.

Det endte med, at jeg fik lokket begge ud til et møde, hvor både de og jeg kunne spørge, lytte og sammen opklare, hvad der egentlig var sket mellem dem. Mødet endte med en ny legeaftale, noget de selv fandt frem til. Skønt at det virkede!

Vi tager konflikter op, så snart vi opdager dem eller hører om dem. Vi bruger forumteater, og vi holder møder, og det virker som regel. Det kan godt være, vi er nødt til at arrangere et nyt møde eller et nyt teaterstykke om den samme problemstilling, som sagtens kan dukke op igen, men det lønner sig at være stædig og blive ved.

Der er mange slags problemer: Konflikter mellem børnene, et uheldigt mønster i en klasse, en pigegruppe der ikke fungerer, et barn der ikke trives. Vi orienterer og inddrager selvfølgelig forældrene i det omfang, det er nødvendigt. Det går ikke ud på at lave en konfliktfri skole, men en skole, hvor vi hjælper børnene med at løse de problemer, de løber ind i.

Målet for os er, at alle børnene skal have en god skoledag. Det er vigtigt med gode, velfungerende og konstruktive relationer, så hvert enkelt barn kan slappe af og være sig selv sammen med klassekammeraterne, sådanne relationer er både til gavn for børnenes sociale trivsel og for deres indlæring og identitetsdannelse. Derfor er det meget vigtigt, at både ansatte, forældre og børnene på skolen har øjne og ører åbne, så vi ser, hvad der sker mellem børnene, for gode relationer kommer ikke af sig selv.

Undervisningen

Jeg har i perioder brugt principperne i Cooperative Learning i min danskundervisning i 4. klasse, og det er et godt og brugbart værktøj!

Meget enkelt kan man sige, at Cooperative Learning er baseret på 4 spilprincipper:

- 1. Samtidig interaktion**
- 2. Positiv indbyrdes afhængighed**
- 3. Individuel ansvarlighed**

4. Lige deltagelse

De 4 principper fremmer både en åbenhed og en samarbejdskultur, som styrker fællesskabet i klassen. Jeg synes ikke, at CL er den eneste rigtige måde at undervise på, der er mange rigtige måder, men undervisningsstrukturerne i netop denne metode gør, at både aktivitetsniveauet og engagementet vokser. Som jeg ser det, ligger skellet ikke mellem ro og uro i en klasse, men snarere mellem produktive og uproduktive forstyrrelser og mellem mulighed for fordybelse og ikke.

Børnene i 4. har været rigtig glade for undervisningsformen og har i deres evaluering blandt andet sagt:

Det er godt at lære at samarbejde med alle i klassen.

Det er sjovt at prøve noget nyt.

Jeg oplever klassen på en ny måde.

Der kommer en god arbejdsstemning i klassen.

Det er sjovt samtidig med, at man lærer noget.

Derfor synes jeg, det er værd at arbejde videre med at udvikle nye strukturer, der både udfordrer den enkelte og støtter fællesskabet.

De store projekter

For mange år siden udviklede vi 3- års planer i Blå, rammen eksisterer stadigvæk, mens indholdet udvikles. Idéen er, at børnene skal arbejde med 3 store projekter i løbet af deres 3 år i gruppen.

De sidste år har planen set således ud:

Et år har vi **et stort historisk emne**, som de sidste to gange har handlet om 2. Verdenskrig. Formidlingsformen har været udstilling, bøger eller spillefilm.

Det samme år har vi også et forårsemne om **anatomi** med egen udfordring, som trænes og prøves gennemført til sidst.

Et andet år laver vi **musical**, for 2 år siden skabte børnene musicalen Himmel og Helvede, som handlede om guderne, vikingetiden og middelalderen. Musicalen er et stort projekt, som vi stabler på benene sammen med musiklærerne. På en arbejdslørdag hjælper forældrene med at lave kulisser og rekvisitter. De sidste to musicals har taget udgangspunkt i Danmarkshistorien.

Et tredje år laver børnene **animationsfilm**, i år har de produceret 13 film ud fra egne historier. I arbejdet med animationsfilmene gør børnene deres fantasi levende. Alt kan lade sig gøre, praktiske forhold som tid og sted sætter ingen grænser. Dette appellerer i høj grad til alderstrinene i Blå, hvor børnene er optaget af fortællinger, skøre historier og eventyr. Animationsgenren er tillige et godt værktøj til både at træne og forstå forskellige billedudtryk. Det er en langsom proces, som kræver udholdenhed.

Alle tre projekter rummer mange forskellige aktiviteter. Fælles for dem er, at faggrænserne er ophævet, børnene tænker på tværs, de opfinder, de arbejder i

grupper og træner både selvstændighed, overblik, fleksibilitet og ansvarlighed. De er med i noget stort, de aldrig ville kunne lave alene. Det er en kæmpe udfordring for børnene at arbejde i så store sammenhænge, det kræver meget af dem, og det siger sig selv, at de er på hårdt arbejde, men de lærer meget, meget mere end de selv er klar over, og de kompetencer, de udvikler kommer dem til gavn i deres videre skoleforløb.

Farvel til en klasse

Nu siger jeg farvel til endnu en klasse. Jeg har været klasselærer for 4. klasse i 3 år, og nu skal de videre i Rød. I de tre år, der er gået, har vi taget 7 nye børn ind i klassen, og jeg er imponeret over den velkomst de nye har fået af den gamle stamme. Det er en skøn klasse med 19 dejlige børn, som jeg holder rigtig meget af. Der er sket en rivende udvikling med dem, mens jeg har kendt dem, og jeg vil selvfølgelig savne at have den tætte kontakt med dem, som jeg har nu, men samtidig glæde mig over, at jeg vil møde dem mange gange fremover.

Ja, jeg vil rigtig gerne blive ved, det er meningsfuldt og livsbekræftende at være lærer i Blå!

DET STORE BLÅ DYR – og andre nye erfaringer.

Af Jeppe Pape

At arbejde i Blå gruppe er en fornøjelse i sig selv. Man bliver mødt hver eneste dag af børn der hilser og gerne vil have, at man kommer til time – NU! For der er altid mange vigtige ting, der lige skal afklares og ordnes, når man går i Blå. Det kan handle om faglige ting, men det er næsten altid de ting, der opstår mellem venner og klassekammerater, der fylder i børnenes hoveder. De sociale tilhørsforhold, hvem man er venner med, hvor man hører til, er klart det vigtigste for børnene.

Det er første gang, jeg arbejder i Blå gruppe som klasselærer, jeg har arbejdet på skolen i 15 år, mest med børnene i Rød og i St.Gul. I de grupper er problematikkerne lidt anderledes, og ungerne er større, fylder mere og opdager, at de ikke er ens. I Rød og St.Gul går det mest ud på at identificere sig selv, finde ud af "Hvem er jeg?", og ikke mindst "Hvem er jeg det sammen med?". Men i disse årgange er grupperne sjældent på mere end 3-4 stykker.

I Rød og Store Gul er mødet mellem børnene/de unge og jeg/læreren et møde mellem personligheder, eller et møde mellem mennesker, der er ved at finde ud af, hvem de er, og jeg/læreren, som jo har fundet ud af det meste af, hvad jeg kan yde, rumme, acceptere osv.

Mødet mellem børnene i Blå og jeg/læreren er nærmere et møde mellem et stort væsen, som på mange måder lever sit eget liv, og mig på den anden side.

Giver det mening?.....Nå ikke, men så forsøger jeg lige at uddybe lidt:

Helt generelt så ser Blå gruppe-børn helst sig selv som ens. Vi er alle ens – derfor er det vigtigste ikke at falde udenfor, men at være med i gruppen, søge konsensus dvs. kompromiset der gør, at vi alle kan være i gruppen.

At TILHØRE er det vigtige.

Derfor kan pudsige situationer opstå, som f.eks. man kommer ind i en klasse, og en af ungerne spørger: "Hvad skal vi lave i timen i dag?" Og fortsætter: "Skal vi ikke se en film?" Inden jeg når at få svaret, at nu skal I lige se at få fundet jeres matematikbøger frem og slå op på side..... så er der opstået et stort enigt 14-hovedet dyr, der brøler "FILM..... FILM.....FILM.....FILM" meget rytmisk og hypnotiserende, som en ældgammel urskovs trommelyd. Det er t æt på, at jeg selv istemmer FILM.....FILM....., men hensynet til de 3-4 elever, der ikke er hoppet med og er blevet til "DYRET", får mig til at blive i voksenrollen og i stedet

proklamere :”De der ikke finder deres ting frem nu, så vi kan nå det, jeg har planlagt, får resten for som lektier derhjemme!!”

Det virker altid. Det er kun de mest hardcore forhandlerbørn, der udbryder :”Hjemme hos os tror vi ikke på lektier.....det har lige stået i avisen, at man ikke lærer noget af at lave lektier....”:-) Ja, det er svært ikke at smile, for de har måske ret, men tricket virker nu altid alligevel. Flertallet er aldrig for alvor interesserede i lektier derhjemme, så udfaldet er altid, at ”DYRET” forsvinder, og vi kommer i gang med timen.

Misforstå mig ikke: børnene i Blå er frem for alt interesserede, glade, velvillige, flittige og meget samarbejdsvillige. Blå er på mange måder en harmonisk periode i deres tid på Århus Friskole.

Meget præget af at ”verden er stor”, og de voksne har tjek på det hele. Derfor er de også lette at begejstre og imponere.

Noget af det bedste, man som voksen kan gøre, er, at fortælle om sin egen barndom, om de ting man har gjort rigtigt og forkert. Det tager altid kegler. Som dengang jeg fik min bedste ven på sygehuset 2 gange i løbet af et halvt år - og hans mor blev meget træt af mig. Den elsker de at høre igen og igen.

De bliver revet helt med, kommer med kommentarer som ”Nej, det gjorde du bare ikke...” eller ”Blev hun virkelig så sur på dig?” og ikke mindst ”Hvor er han i dag – din bedste ven?”

De er så nemme at rive med, fordi de er så konkrete. De forholder sig ikke vurderende til det, der bliver fortalt – i hvert fald ikke til, om det er sandt, eller om det er en løgnehistorie. De tror bare, og det forpligter jo os voksne, der fortæller dem ting.

Så er der abstraktionsniveauet, som også er meget anderledes, end jeg er vant til. Jeg er vant til at forklare tingene en enkelt gang måske to til en hel klasse ad gangen – derefter går alle i gang med opgaven, og så kommer jeg rundt og hjælper dem, som har brug for det.

Men i Blå kan man opleve, at en fælles besked ikke dur. Det er nødvendigt at skulle sidde med den enkelte, eller den lille gruppe og forklare tingene igen, før det bliver forstået, hvad det er der skal gøres. Det er i sig selv ikke så usædvanligt, det forekommer også i andre grupper.

Men i Blå kan grunden til at børnene ikke rigtig ved, hvordan de skal gå i gang med opgaven skyldes ren og skær venlighed.

Det er når det store BLÅ DYR gerne vil vise imødekommenhed og vise den voksne/læreren, at man er interesseret og gerne vil arbejde med det, vi skal til at gå i gang med.

Et eksempel:

Vi har lige arbejdet i 6 uger med at skulle lave tegnefilm – ”Flyttefilm” dvs. at man får figurerne i sin film til at bevæge sig ved at rykke lidt på dem – tage et billede – rykke lidt mere på dem – tage et nyt billede – osv. osv. De bevægelige figurer er tegnet på karton og herefter klippet ud, så arme, ben osv. kan rykkes rundt. Enkelte børn har arbejdet med figurer af modellérvoks, men princippet for bevægelse er det samme. Bevæg din figur lidt – tag et billede – bevæg lidt mere – nyt billede.....

Børnenes figurer ligger på nogle tegnede baggrunde, og jeg har brugt meget tid på at forklare, syntes jeg selv, at alt hvad man tegner ind på sine baggrunde, vil komme til at ligge HELT stille i filmen, for de tegnede ting/figurer kan man jo ikke flytte rundt med.

Her er det, at DET STORE BLÅ DYR har snydt mig – men jeg er jo også kun en nybegynder i Blå endnu. Jeg var nemlig ikke opmærksom på, at de mange gange jeg med ord forklarede principperne for ”flyttefilm”, da forvandlede ungerne sig umærkeligt til det STORE BLÅ DYR, der bare ikke ville skuffe den voksne. Dyret med de nu 18 glade hoveder nikker med store smil, når jeg for 7. gang spørger, om de er med på, hvordan de skal arbejde med baggrundene.

For mig - nybegynderen – ser det ud, som om målet er nået: Forklaringen er modtaget, og vi er alle klar til at gå i gang – i grupperne – næste dag. Det er nødvendigt, at de forstår, for de arbejder i grupper og skal klare det meste selv. Meget at forlange af børn, der ikke er ældre, men det klarer de i langt de fleste tilfælde supergodt. ☺

Men denne morgen, hvor vi skal tegne baggrunde, viser det sig hurtigt, at næsten alle maler baggrunde med ting på, som de gerne vil have til at bevæge sig.....UPS - Det var jo ikke det, de skulle... Den nye lærer i Blå bliver en anelse stresset – jeg skal lige nå at stoppe 5 selvstændigt arbejdende grupper – for at vise dem for 8. gang, at man bliver nødt til at tegne ”tomme” baggrunde for så bagefter at få sin itu-klippede figur til at bevæge sig på den.

Det går selvfølgelig godt. Endelig, efter at have været en tur rundt til alle og vist, hvad der skal gøres – og sværere er det naturligvis ikke: De skal bare **se**, hvordan man skal gøre, så er de selvkørende igen.

Jeg er meget glad for børnene i Blå, for at få erfaringer med denne aldersgruppe og ikke mindst for mødet med det STORE BLÅ DYR. Det er anderledes, og det gør mig glad, og det er en fornyelse i mit arbejde. Jeg bliver efter 15 år nødt til at finde nye sider frem i mig selv, og det er berigende.

Forandring giver nyt liv til skolen

Af Ingrid Jørgensen

Vi er midt i en forandringstid. Som i det private liv stiller forandringer store udfordringer til os, store opgaver og chance for store sejre. Så selv om det er vældig anstrengende, vinder vi ved at reformulere os.

Martin er kommet på banen og har sat gang i en proces, som vi trænger til; nemlig at komme i dybden og reformulere, hvad vi egentlig vil.

Det giver nervøsitet og diskussioner, men det giver også erkendelse og lykkelige stunder, som når de af ens kolleger, man har diskuteret mest heftigt med, pludselig formulerer det, man selv tænker, blot lidt mere tydeligt og klart, end man selv kunne.

Hvis man vil forandringer, skal man lægge mest vægt på det, man vil hen mod. Det er ikke blot en naiv idé om at være positiv og tiltrække det, man udstråler. Nej det er tørre facts, hjernelogik, som Kjeld Fredens kalder det i sin nye bog "Coach dig selv-få hjernen med til en forandring".

Det er interessant, at ting vi har vidst i lang tid, som fx at ordet skaber, hvad det nævner, som Grundtvig sagde, også har en biologisk forklaring. Når man lærer en konkret, fysisk ting som at jonglere, køre på cykel eller lignende, bliver det lettere og lettere at udføre opgaven, fordi nervebanerne i hjernen bliver lettere farbare ved at blive brugt. På samme måde bliver det lettere og lettere at tænke de samme tanker og ende det samme sted, hvis man bliver ved med at lægge vægt på det samme. Ens tankemønstre kan så at sige køre fast i motorveje af myeliniserede neuroner i hjernen. Ved at blive ved med at tænke på samme måde og tale om det samme, gør man motorvejen endnu bredere. Ved derimod at lægge vægten et andet sted, kan man opdyrke nye stier, som efterhånden bliver lettere og lettere at færdes på.

Resursebevidsthed

Vores tid lægger op til resursebevidsthed, både når det gælder CO₂, og når det gælder skoleudgifter. Vi snakker om bæredygtigt byggeri, genanvendelse af regnvand. Vi snakker om økologisk mad og grøn skole. Bruger vi for meget papir ved håndvasken? Hjælper det at lukke døren, når man bor i en glasgang? Der er mange steder, der er plads til en forbedring.

Ikke mindst på specialundervisningen mærker vi, at der er færre midler til flere opgaver. Det gælder tildelingen af timer fra SU, men desværre også adgangen til hjælp fra fx PPR. Det lægger op til, at vi skal bruge os selv på en anden måde, lære af hinandens succeser. Og ikke mindst at bruge den hjælp vi får optimalt.

Men resursebevidstheden gælder ikke kun på det ydre plan, det gælder også på det indre. Hvordan bruger vi vores kræfter bedst muligt? Hvordan undgår vi at brænde ud? Hvordan deler vi viden?

Hvad vil du smitte med?

Som man råber i skoven, får man svar- sådan sagde man, da jeg var barn. I 90'erne opdagede hjerneforskere, at vi har spejlneuroner i hjernen. En del af hjernen spejler andres hjerner. Når en abe rækker ud efter et stykke frugt, aktiveres et bestemt område i hjernen. Ser den blot på frugten, sker der ingenting; men hvis andre aber rækker ud efter frugten, bliver det samme center i hjernen aktiveret. Med andre ord lærer man ikke blot ved at forstå og gøre, men man lærer også af at se, hvad andre gør. Det er en vigtig måde at lære på. Hvis du vil forny dig, er det altså af afgørende betydning, at du bringer dig i kontakt med andre mennesker, som gør anderledes.

Her kommer udveksling, skolebesøg, kurser, supervision ind i billedet. Det samme gælder omstrukturering af teamene. Det er af afgørende betydning, at vi somme tider ser andre gribe ting an på en anden måde.

Der er ikke bare tale om at blive inspireret eller få gode ideer af hinanden. Der er heller ikke bare tale om intellektuel viden. Det handler meget mere om livsduelighed. Hvordan ser vi på livet, hvordan ser vi på udfordringer? Er vi i stand til at skue fremad og lægge vægten på mulighederne, eller hænger vi fast?

Det gælder selvfølgelig ikke kun den ene vej. Vi smitter også selv andre. Hvad har du egentlig lyst til at smitte med? Hvor vil du lægge vægten?

Nye udfordringer

Vi står med nye udfordringer i skolen. Der bliver flere og flere børn med fokuserings- og koncentrationsvanskeligheder. Samtidig bliver verden stadig mere kompleks og fragmenteret. Med andre ord bliver det mere og mere væsentligt at kunne navigere i omskiftelighed og udvikle sin dømmekraft. Det er en udfordring for alle børn.

For os voksne er det en forudsætning, at vi kan samarbejde omkring at bygge en struktur op, der ikke blot kan rumme disse børn, men kan sikre en god udvikling for alle. Det er en svær opgave, som ikke altid lykkes. Men også for os gælder det, at vi skal fokusere mest på det, som fungerer. Ikke for at fortie, at opgaver kan være svære, måske endda for svære; men for at få mod og overskud til at gå videre med en skoleudvikling, der sikrer gode muligheder for mange forskellige slags børn.

Evaluerer værdsættelse

Jo flere man er om at løse en opgave, jo mere nødvendigt bliver det at evaluere. Jeg er ikke fortaler for de nationale tests og lignende, der overskyller landets skoler i disse år. Men evaluering forstået i sin grundbetydning: værdsættelse. Der ligger en opgave i at beskrive og værdsætte vores egen pædagogik. I at fokusere på det, der gik godt. Heldigvis samarbejder jeg med en hel del mennesker uden for skolen, som i høj grad kan se, hvor vi gør en forskel. Hele vores skolekultur er gennemsyret af en pædagogik og en tænkning, som giver os rigtig mange muligheder.

Koordinatorrollen

Internt er jeg begyndt at være meget mere skriftlig, end jeg plejer. Det betyder, at jeg fx lægger referater og lignende ud på vores lukkede skolekonference, så alle i teamet kan se, hvad der foregår. Det tager selvfølgelig tid, men jeg tror, det er nødvendigt. Både for at alle ved, hvad der foregår, men også fordi jeg har lyst til at smitte med mine synsvinkler. På samme måde arbejder jeg på at inspirere teamene til mere supervision, mere fælles refleksion. Det kan jeg gøre, fordi mit daglige fokus er et andet. Jeg er ikke klasselærer, men koordinator. Jeg er med til mange vigtige

samtaler, jeg er med til statusmøder, jeg er med til netværksmøder på socialforvaltningen, jeg er med til visitationsmøder i Sociallægeinstitutionen osv.

I Lilleskoleregi er jeg med til at arrangere specialtræf, som er et årligt tredages kursus for lilleskolespeciallærere. I den sammenhæng er det meget tydeligt, hvor parallelt udfordringerne melder sig. Selv om skolerne er meget forskellige, er vi alle underlagt samme bevillingssystem, samme nedskæring i PPR, samme samfundsbetænelser osv.

Sidste år var temaet inklusion. Til efteråret bliver temaet, hvordan vi som koordinatore kan blive bedre til at bringe vores specialundervisningserfaringer i spil, så det får en afsmittende virkning på hele skolens pædagogik og struktur. Foreløbig har vi hyret Jørn Nielsen og Kjeld Fredens, det bliver spændende.

Vision for specialundervisning på Århus Friskole

Af Ingrid Jørgensen

I forbindelse med vores arbejde med at reformulere vores fælles grundlag, skrev jeg på et heldagslærermøde en vision for specialundervisning. Siden har der været så

mange andre ting på tapetet. Derfor er der endnu ikke blevet arbejdet videre med den. Men her er min vision.

Glæde, fællesskab, viden og færdigheder.

For at udvikle sig i glæde og fællesskab er det en forudsætning, at ens individuelle udvikling styrkes og kommer til udtryk. Nogle børn har brug for individuel undervisning for at opnå mulighed for at spille med i klassens liv og undervisning. Dette gælder både på det faglige og det sociale område.

På samme måde som man kan have læsevanskeligheder af en sådan kaliber, at det kræver særlig støtte for at blive læser, kan man have overbliksvanskeligheder eller lignende, som kræver individuel social træning for at lære at begå sig i en gruppe. Samtidig er det naturligvis i klassens og skolens fællesskab, både de faglige og de sociale færdigheder kan udfolde sig.

Dette kræver åbenhed, ikke blot i klassen, men også i forældregruppen. Det er ikke nødvendigt, at alle kender alle detaljer om de enkeltes børns vanskeligheder/udfordringer. Men det er af afgørende betydning at vi praktiserer en åbenhed, omkring hvad det enkelte barn har af udfordringer, og hvordan vi arbejder med det. Dette muliggør, at både børn og voksne kan støtte op om den ønskede udvikling.

I lærergruppen kræver det en høj grad af samarbejde, åbenhed og fællesskab, så vi dels kan understøtte børns særlige udfordringer, dels kan lære af hinanden mht. hvordan man bedst differentierer det faglige og strukturerer både undervisning og det sociale liv, så der reelt bliver plads til udvikling/læring for alle.

Udsyn

Når man som lærer møder nye udfordringer i form af børn med vanskeligheder, skal man ikke nødvendigvis se indad, men udad. Man skal se ud for at opsøge ny viden om den særlige problematik, man står overfor. Man skal også se ud for at lære af hinanden. Hvad fungerer? Hvorfor fungerer det? Det handler ikke kun om lærernes individuelle færdigheder, men også om, hvad man fokuserer på. Enhver problematik bærer sin modsætning i sig. Ved at fokusere på det, som fungerer, kan man arbejde målrettet på at minimere følgerne af specielle forudsætninger.

Ved at dele viden og erfaringer med hinanden kan vi blive endnu bedre til at tilgodese det enkeltes barns udvikling, så det kan komme til udfoldelse i fællesskabet.

Skolen som netværk

Ved at satse på lærernes uddannelse, udvikling og sparring med hinanden kan vi blive hinandens faglige netværk. Naturligvis vil vi fortsat benytte os af eksperter udefra. Men ved at udvikle gode måder sammen at håndtere vanskeligheder, kan vi selv drage fordel af, at læring, kreativitet og sparring altid udvikles i fællesskab. Samtidig er et godt netværk en uvurderlig resurse i forhold til at håndtere stress. Supervision, reflekterende teams og lignende indgår i vores daglige pædagogiske arbejde.

Hollandsk politi, opvask og beskidte fingre

Af Thomas, Mia og Anna, SFO

I 1994 startede Anna og Thomas i børnehaveklassen på Århus Friskole. I deres legestoresøskendeklasse gik Mia, og der lærte de tre hinanden at kende. Anna og Thomas med et naivt og nervøst perspektiv som enhver ny børnehaveklasseelev vel har, og Mia med sit rå 8.klasses-perspektiv og styr på det hele. Nu arbejder de tre tæt sammen i fritidsordningen og har således en fælles indgangsvinkel til Århus Friskole – både et fortids-, nutids- og fremtidsperspektiv.

Da vi som gamle elever pludselig skulle indgå i medarbejder-teamet på Århus Friskole, frem for at være en af eleverne, var det med blandede følelser. Det er trygt at starte på en skole, som man kender som sin egen baglomme, men dette kan være såvel positivt som negativt. For når man kender skolen så godt, kender den jo også én. Men selvom det kan være mærkeligt, at din tidligere lærer nu er din kollega, og din tidligere legelillesøster- eller bror nu er din elev, har skiftet fra elev til autoritet været forholdsvis smertefrit.

Med denne fælles baggrund og med afsæt i enkelte situationer har vi hver især skrevet en lille anekdote, som vi vil bruge som udgangspunkt til at skrive nogle af vore overvejelser om skolen - som den er nu, og som den var engang.

"Saaamling!" råber jeg, mens jeg tænker, at det ikke er helt så godt og gennemtrængende, som det var dengang Anne råbte, og jeg selv gik i fritteren, men samling er der nu stadigvæk.

Som jeg husker samling, var det med syltetøj, saftvand og Gammelpot-historier, og vi børn måtte komme og gå, som vi ville. I dag er det med rugbrød, frugt og vand. "Har du vasket dine fingre?" spørger jeg. "Ja!" svarer en dreng med mudder på fingrene og et smørret smil. "Den går ikke, ud igen, og husk nu sæben!" (Thomas)

I dag skal man vaske sine fingre og blive siddende med sin mad. Umiddelbart lyder det kedeligt, men både børn og voksne nyder pausen fra løb, leg og larm.

I dag er der åbenhed over for faste rammer og mere struktur, og vi føler at denne måde at holde samling på især gavner de børn, der ellers har svært ved selv at få taget sig et pusterum. Det er naturligvis ikke alle børn, der har brug for eksplicitte regler, men der er ikke nogen, der tager skade af dem.

Øv, jeg var igen på opvask. "Helle for at tørre af", sagde jeg, hvilket alle vidste, var den nemmeste opgave. Dengang var der madmor/far, køkken og opvask i hver gruppe, og opvasken foregik i hånden. Der var ingen Birtha til at guide os i vores opvask, og det resulterede i, at det blev gjort på den nemmeste og hurtigste måde, men formentlig ikke den mest hygiejniske.

"Ej, altså det er min tur", sagde Jon fra 4., og jeg måtte bide i det sure æble og gå i gang med opvasken. Jeg tog den 'hvide' plastikbalje frem, hældte en halv flaske Vel opvaskemiddel i den og supplerede med lunkent vand. Ned med alt bestikket, rundt med opvaskebørsten et par gange, op på viskestykket, pakke ind og rulle lidt frem og tilbage. Varighed: ca. 3 min. (Mia)

Nu er vi så heldige, at vi har Lars Madfar, et moderne køkken og en stor, dejlig opvaskemaskine. Det er dog ikke kun opvaskesituationen, der har ændret sig til det

bedre. Maden, vi får nu, er fantastisk sammenlignet med den brændte øllebrød, vi før fik på beskidte tallerkener. Generelt synes vi, at der er kommet mere hygiejne og struktur. Dermed ikke sagt at vi har nået et endeligt mål, men vi kan godt lide den udvikling, der er sket.

”Swing down cherriot, stop and let me ride” skrålede vi i kor, så den røde bus rystede på den tyske motorvej. Vi gik i niende klasse og var på vej til Amsterdam. Vi havde lidt penge tilovers fra vores 8. klassestur og havde besluttet at tage på en sidste rejse sammen. Det stramme budget gjorde godt nok, at vi skulle bo i Red light-district, men det gjorde ikke noget, for stemningen var høj, og vi var vant til lidt af hvert efter Ghana i 8.klasse.

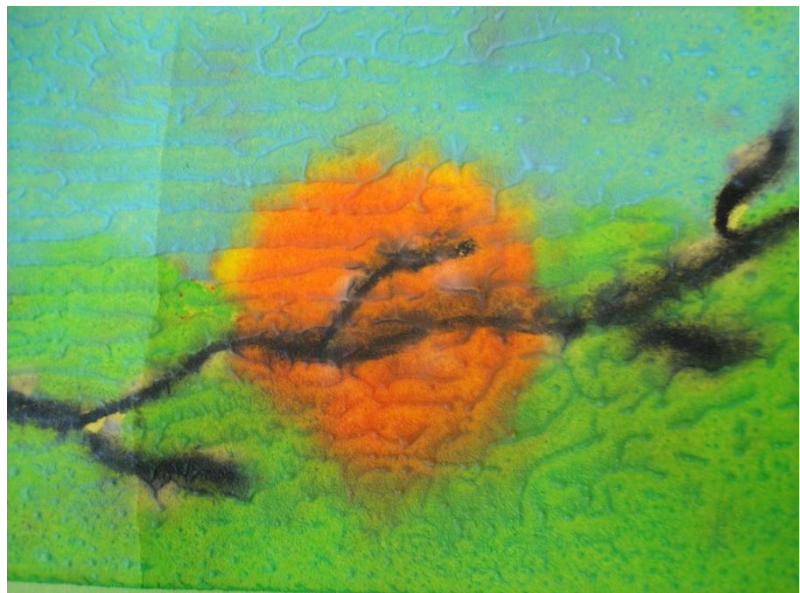
Lejr-tur var noget man så frem til hvert eneste år, og 8. klassestur glædede man sig til hele sin skolegang. Jeg husker stadig den gyngende båd på vej fra helskolelejr på Livø, hvor jeg søgte tryghed hos min legestoresøster, lagkageløbene på Møgelø og klasselejr i Sebastians hytte i Norge.

”One more song, and then you have to leave” sagde det hollandske politi, da vi spillede samba på et torv i Amsterdam for at tjene nok til at spise på restaurant. Vi gik rundt i byen med vores trommer, horn og gode humør og stillede os op forskellige steder i byen. Mine læber var slidte af at trutte, men jeg husker det som værende fantastisk.(Anna)

Lejrturene er noget af det, vi alle tre husker klarest fra vores skolegang. De er med til at gøre det til noget helt særligt at gå på Århus Friskole. Som voksen på lejr mærker man også, at der skabes helt specielle relationer - både barn til barn, voksen til barn og voksen til voksen. Vi synes at skolen ville mangle et helt centralt element, hvis lejrturene forsvandt.

Som gamle elever på Århus Friskole synes vi generelt at skolen bevæger sig i en rigtigt god retning, men samtidig er det vigtigt at bevare de traditioner, der gør skolen til noget helt særligt.

’Vores’ skole er noget helt specielt, og det ved alle, der har været tilknyttet, men for os er det vigtigt, at man bevarer et kritisk blik, så udviklingen fortsat kan gå den rigtige vej.

Værktøjskassen.

Af Anders Gerhardt Høegh – SFO pædagog.

Det er muligt at en del af os får tics og ubehagelige associationer, når ordet "værktøjskasse" fremhæves i pædagogiske sammenhænge. Andre vil med fryd tænke på snedige tricks og fede fiduser i forbindelse med læring og andre mellem menneskelige relationer.

Hvad enten vi vil indrømme det eller ej, så slæber vi alle rundt på en eller anden form for "værktøjskasse" eller bagage, om man vil.

"Min" værktøjskasse er stor, større end de fleste. Den er yderst rummelig, overskuelig og velpakket. I modsætning til de fleste værktøjskasser er den ikke fyldt op over tid, men på én og samme dag. Det kan der både være fordele og ulemper ved. Den største fordel er ubetinget, at der derfor ikke er noget af værktøjet, som er mere elsket end andet. Ulempen er nok, at det kan være rimeligt overvældende pludselig at stå med en helt fyldt kasse fra den ene dag til den anden. Er det mon muligt at navigere blandt de mange nye værktøjer?

Selvom jeg føler et vist ejerskab over denne værktøjskasse, så er det faktisk ikke rigtigt min. For den værktøjskasse, jeg tænker på er placeret i SFO'en. Den indeholder et lille udvalg af hammere, søm, diverse tænger, en boremaskine, en lille håndfuld snitteknive og andet godt... Og så er den på hjul!

Men hvorfor egentlig have en værktøjskasse i SFO'en? Hvor pædagogisk er den? Og hvorfor skal den have hjul?

Der findes mennesker, som ikke kan slå et søm i en lort uden at ødelægge begge dele. På Friskolen har vi ikke så meget lort, som vi kan øve os på at slå søm i. Til gengæld har vi en masse børn, der kan tilbringe hele og halve dage med at bygge huler eller hamre hul i isen...

For nogen er det næsten en pædagogisk aktivitet i sig selv at finde det rette stykke værktøj – hvad er det nu lige forskellen på et søm og en skrue er? "Må jeg gerne låne en hammer og nogle skruer?" var der en dreng der spurgte forleden dag. Ja selvfølgelig måtte han da det, men ved fælles hjælp fandt vi frem til, at det måske var bedre med søm sammen med hammeren.

I takt med at børnene lærer værktøjerne at kende og bliver fortrolige med dem, får hammeren, tangen og saven en helt anden værdi. Nu er de pludselig blevet en del af noget større – f.eks. en hule. Trods den fornævnte ejerfornemmelse, så er det nu meget rart for den indre pædagog at se, hvordan børnene tager kassen og indholdet til sig. Det er alt andet lige lettere at bygge en hule i et træ, når man har en hammer, et par søm og sav ved hånden. Og hvis man så også husker at aflevere værktøjerne tilbage, så er de der højst sandsynligt også, når man skal bruge dem igen...

Kassen er jo ret ny og har endnu ikke bevæget sig mange meter væk fra sin plads ved sofaen. Men det er jo her hjulene kommer ind. For hvorfor have en værktøjskasse på hjul, hvis den bare skal stå og hænge ud ved en sofa? Nej, så snart sneen er væk, skal hjulene (og resten af kassen) luftes. Faktisk har den store planer eller rettere sagt, så har vi store planer på dens vegne. For hvilken værktøjskasse drømmer ikke om at stå ude i gården og være centrum for en omgang snobrødspindesnitning, fremstilling af et kryds-og-bolle-spil i kæmpestørrelse eller...?

SFO's udeliv

Af Anne Cordero

Vi har på skolen bag ved Grumse, helt bagerst hvor markerne begynder, et stykke jord, som vi kalder Knallertbanen.

I tidernes morgen var det virkelig en knallertbane, da gamle Erik Stømberg reparerede knallerter og lod børnene køre rundt på knallertbanen med dem.

Det var spændende og lidt farligt, og den tid er for længst forbi.

Siden fik vi læsset en ordentlig bunke jord af, med henblik på at lave en kælkebakke der, og det er nu blevet til et lille bjerg, som vi kalder Sigurds bjerg.

Sådan hedder bjerget, opkaldt efter Sigurd, der arbejdede et par år i fritteren. Det var helt og holdent hans ide med dette bjerg, og hver gang jeg befinder mig der, tænker jeg på ham.

Han var en stor livsnyder, og han var en drengerøv, som fandt på meget fest og ballade med børnene. Han kunne sidde og lave bål med ungerne og sige: "Tænk, her sidder jeg og nyder livet og får 100 kr. i timen for det".

Han døde desværre alt for ung i en tragisk ulykke inde i Århus, men han lever på en eller anden måde videre her på skolen. Bjerget er et håndgribeligt bevis for det. Og...hold da op, hvor har bjerget dog været brugt i denne vinter!

Det startede som en ganske almindelig, lidt ligegyldig kælkebakke, og udviklede sig til et bjerg af tyk, spejlglat is, som hele skolen tumlede sig på. At komme op til toppen, var et kunststykke i sig selv, og ungerne måtte bruge alle opfindsomme midler til at komme op. De færreste havde kælke, men alt forhåndenværende materiale blev

brugt. Papkasser, grydelåg, vandkander, gamle stole, alt kunne bruges, og da isen var på sit højeste, kunne de bare stå op og kure ned på deres sko.

Det var utroligt at se alle de store drenge kaste sig ned af bjerget i en stor klump, og ulykker var der nok af...hvor de fik hinanden i nakken. Men alligevel for sjovt til at holde sig fra.

Og sådan synes jeg, at vores udearealer kommer mest til deres ret.

Der er plads til at tumle sig, lave bål og bygge huler..komme væk fra de andre og udforske området uden de voksnes øjne i nakken.

Denne isvinter har budt på mange gode udendørs oplevelser, også fodboldbanen har været lavet til en ren skøjtebane, med alt hvad der medfølger af våde sko og bukser.

Og nu kommer foråret, og så kommer der igen gang i at bygge huse på alle mulige opfindsomme måder.

Og de bedste huse og mest engagerede

børn er i de projekter, hvor de voksne har blandet sig mindst muligt. Ikke at de ikke skal være ind over til almindelig støtte og vejledning og til at løse konflikter, når de opstår, men børnene føler nu mest for det, når det er deres eget projekt.

Og sådan er det altså hos os: Børnene må selv bestemme, om de vil være ude eller inde, og de får både beskidt og vådt tøj, men de er selv med til at bestemme, hvad de vil lave, og de har deres frihed og lov til at udvikle deres egne aktiviteter.

Det er meget sjældent, at de får af vide, at de ikke må gå i gang med en hule, og der er som regel altid nogen materialer, som de kan finde og bruge.

Jeg synes, det er vigtigt at værne om retten til at rode rundt og finde på kreative ideer, og at udearealerne ikke bliver for pæne og friserede...men at vi selvfølgelig holder øje med, at der ikke er alt for mange søm, der stikker frem af brædderne, og at der ikke ligger glasskår rundt omkring, og at vi fra tid til anden tager en ordentlig oprydning og får smidt det gamle ragelse væk, men ellers... giv børnene lov til at udvikle sig .

Børne-liv rimer ik` på reality-kiv

Synspunkt – af Asger Muurholm

Fællesskab og rummelighed er under pres – nutidens børn kæmper for en position i hierarkiet, så de ikke bliver ”stemt hjem” – og det er en barsk kamp, der føres

Robinson, Paradise Hotel, X Faktor, Cat-Walk og en lang række andre realityprogrammer har én ting til fælles - én bliver stemt hjem hver gang. Det foregår i en mere eller mindre mobbeagtig kultur, hvor deltagernes svagheder udstilles. Og børnene lærer. De ser programmerne – nej... de sluger programmerne og deres underliggende jungleideologi: Hyt dig selv, lav alliancer, eller bliv udstødt. Jeg har spurgt i 5.klasse, hvilke programmer de ser. De ser mere eller mindre dem alle sammen. Det samme tror jeg gør sig gældende i mange andre klasser.

En aktuel undersøgelse foretaget af Berlingske Tidende viser, at 25 procent af unge mellem 15 og 19 år har de forskellige stjerner fra Paradise Hotel som forbilleder.

Forbilleder, der lyver og snyder for at nå så langt som overhovedet muligt i showet. Mobbe-konsulent Ditte Dalum Christoffersen mener, at unge efterligner deltagernes dårlige opførelse. I denne sæson er en af deltagerne, Amalie, blevet mobbet for hendes ikke altid heldige omgang med det danske sprog. De andre deltagere kalder hende "Amalie blank" bag hendes ryg og ude i den virkelige virkelighed findes en hadegruppe på Facebook, hvor næsten 30.000 har til meldt sig for at udtrykke deres foragt for Amalie.

Århus Friskole

Århus Friskole er ikke en ø, der ligger isoleret fra verden omkring os: Vi er i høj grad et spejl af den udvikling, der foregår overalt. I de senere år har mærkevarer, modetøj, sminke osv. fået en stadig større betydning for børnene (og de voksne?) på skolen. Det behøver jo ikke nødvendigvis at være noget negativt at gøre noget ud af sig selv og sit udseende; men i det øjeblik, der kommer et stigende pres på at skulle gå i noget bestemt tøj, se ud på en særlig måde (og ofte et meget dyrt ideal) – ja så taler vi om et pres på børnene, som ikke alle kan leve op til.

Ivalo sagde en gang: “ Vi skal holde øje med, hvem der er børnenes fjender i tiden – og tage vores afsæt der”.

Jeg tror børnenes fjender lige nu er et stigende pres: Vær smart, pæn, rigtig klædt på, skil dig ikke ud – eller forsvind, bliv sendt hjem, bliv udelukket. Nogle vil indvende, at det pres altid har været der. Ja, men jeg tror, det er endnu sværere nu end før at være anderledes.

Rummelighed og plads til alle

På Århus Friskole er der både mobning, udelukkelse, ensomhed og børn, der marginaliseres – ligesom på alle andre skoler. Den erkendelse er første skridt hen imod at gøre noget ved problemerne:

Lærerne - Vi må ikke acceptere mobning under nogen form, vi skal gribe ind, være tydelige i vores klasseledelse, lægge mærke til, hvad der foregår, fremme klassefællesskabet – og vide, at vi er oppe imod stærke kræfter forankret i tiden. Vi skal som lærerkollegium fortsat arbejde på at dygtiggøre os og diskutere os frem til, hvordan vi løser problemerne i fællesskab.

Forældrene: Hjælpe os lærere, bakke op om fællesskaber, invitere alle i klassen, spørge til hvorfor den eller den ikke er med, være enige om, at hvis én har et problem i klassen, har alle det – i det hele taget værne om klassefællesskabet igennem hele skoleforløbet og indpode vores unger, at alle mennesker er værdifulde og har ret til at blive set og hørt.

I virkeligheden mener jeg, at alle vil profitere af, at vi på skolen arbejder med en større rummelighed – en rummelighed, børnene også får brug for videre i livet. For mig er det tydeligt som lærer, at nogle klasser er mere rummelige end andre – nemlig de klasser, der ikke er så homogene, hvor de tidligt har været vant til, at alle ikke er ens – og aldrig bliver det.

I avisen Information var der for nylig en artikel om udviklingspsykolog Ditte Winther-Lindqvist, der på baggrund af feltstudier i 0. - 1. klasser og i 6. - 7. klasser har lavet en phd -afhandling om børns socialisering i fællesskaber. Artiklen er meget barsk læsning og kommer med grufulde, oplevede eksempler på meget barsk mobning – især blandt piger i puberteten. Ditte Winther Lindqvist ser ikke mobbepigerne som specielt onde, men:

”Børnene befinder sig (bare) i et bestemt socialt system, hvor det spil, de spiller, er fuldstændig usanktioneret og ureflekteret. Og pigerne kunne være forsat, hvis ikke de nye klassekammerater, de får som følge af en skolesammenlægning, ændrer de sociale spilleregler. Den nye gruppe børn har nemlig andre værdier, hvor det giver pote at være en god kammerat og ikke bagtale hinanden.”

Det er mit håb, at vi kan arbejde på at være en skole, der er meget bevidst om at fremme den slags værdier – ikke kun i indskolingen, men hele vejen igennem skoleforløbet. Modvirke situationer, hvor klasser udvikler sig som i ”Fluernes Herre” – hvor kun de ”stærke” (som måske på sigt ikke er så stærke) får ret. Det vil stille store krav til både lærere og forældre at styrke fællesskabet og opretholde normen om, at alle skal respekteres og have lige rettigheder i en klasse. For vi er oppe imod en tid præget af individualisering – og realitynormer!

Læs hele artiklen her www.information.dk/220590

Eksamen i rytmik styrker skolens musikkultur

Af Asger Muurholm

På Århus Friskole er den første afgangsprøve, eleverne fra 9.klasse møder en prøve i at undervise yngre elever fra skolen i et musisk-rytmisk forløb. De store elever elsker at få lov at vise, hvad de kan – og resten af skolen nyder godt af deres kunnen

Det gjorde et stort indtryk på 17-årige Emilie Espichicoque Vestergaard, da hun for halvandet år siden skulle til eksamen i rytmik og musik ved afslutningen af 9.klasse på Århus Friskole:

”Jeg opdagede, at det var megafedt at undervise og få gode råd og respons i forhold til det, min klassekammerat og jeg havde forberedt os på at undervise i”.

De havde valgt at undervise 5.klasse i at spille et nummer af Lenny Kravitz.

”Det var lidt underligt, at der sad nogen og kiggede, mens vi underviste, men det var rimeligt afslappet og hverdagsagtigt – slet ikke som de andre eksaminer, vi var til,” husker Emilie.

I dag er Emilie lærer i Kucheza, en musikklub for børn og unge i Århus.

Den samme historie fortæller Maria Jæger, musiklærer på 11. år på Århus Friskole og selv tidligere elev på skolen. For snart 17 år siden gik hun i 9.klasse og skulle til eksamen i musik og rytmik. Hun opdagede dengang, at hun er vild med at undervise i de to fag. Så vild, at hun halvandet år efter afsluttet skolegang, søgte ind på Center for Rytmisk Musik og Bevægelse – en fire-årig uddannelse i rytmisk musik og bevægelse på konservatorieniveau.

Både form og indhold i musikeksamenen har ændret sig meget, siden hun selv var elev på skolen:

”Dengang skulle vi undervise børnene i børnehave- og 1.klasse. Vi underviste dem kun én gang – og det var så det. I dag er vi langt mere ambitiøse både med hensyn til form og indhold.”

Hun fortæller, at rytmik- og musikeksamen nu er et forløb, der strækker sig over 4-5 uger, hvor 9.klasses eleverne to og to skal forberede tre gange en halv times undervisning af en gruppe elever på skolen - efter eget valg. Valget af målgruppe sker, ifølge Maria Jæger, i samråd med de to rytmik- og musiklærere. Undervejs i forløbet er der lagt tid ind til vejledning, ”så de to 9.klasses elever kan vokse med opgaven og justere det forløb, de har planlagt, så det passer mest muligt til de børn, de har med at gøre.”

Rytmik- og musiklæreren prøver at få spredt undervisningen ud på alle klassetrin:

”Alle elever på skolen vil gerne være en del af de stores musikeksamen, og de bliver skuffede, hvis de ikke får lov at være kaniner,” siger Maria Jæger.

Engagementet skal bære

Når eleverne på Århus Friskole kommer i 8.klasse, rejser de 3-4 uger til et land - typisk i Afrika eller Latinamerika, hvor musik og dans stadig spiller en vigtig rolle for kulturen.

”Mindst halvdelen af holdene, der går til rytmikeksamen i 9.klasse, vælger at tage udgangspunkt i noget af det, de har lært på deres 8.klasses rejse. Det vigtigste er, at de brænder for det materiale, de har valgt – så bliver det altid godt, når de underviser i det,” fortæller Maria Jæger og læner sig frem, imens hun ivrigt gestikulerer med armene.

Hun fortæller, at lærerne accepterer mange forskellige ideer, det behøver ikke kun at dreje sig om musik eller dans i en snæver forstand:

”Hvis de foreslår en minimusical eller et gakket teaterstykke, der skal filmes – ja så accepterer vi det. Det skal bare indeholde noget skabende, have et udtryk og være noget, der kan bruges i undervisning af børn.”

Som eksempel fortæller Maria Jæger om en ”skrupskør musical med nogle fjollede sange”. Her er det vigtige, ifølge Maria Jæger, i virkeligheden det samspil, der er mellem de store og de små elever i den fælles skabende proces.

Et andet eksempel på emnevalg til eksamen kan være to drenge, der brænder for at spille guitar og derfor vil lave et undervisningsforløb for et guitarhold i en passende aldersgruppe.

”Det vigtigste er, at det er velforberedt, og at de brænder for deres ide – så gør de sig nemlig umage, og det kan deres elever mærke,” siger Maria Jæger.

Karakterer

Der gives ikke karakter til denne eksamen. I stedet får hver elev en udtalelse sammen med eksamensbeviset, når hun går ud af skolen.

”Nogle elever får en lang udtalelse, fordi de er meget dygtige, velforberedte, viser overblik over metoder og kan løse de problemer, der opstår undervejs,” fortæller Maria Jæger.

Andre får kun få linjer, hvor der står, at de har gennemført forløbet:

”Hvis de ikke har vist meget, skriver vi heller ikke meget – det er helt fair,” mener Maria Jæger.

Hun fortæller, at rytmikeksamens-forløbet er meget populært blandt eleverne, fordi de har meget stor selvbestemmelse og dermed føler ejerskab for undervisningen.

”De får styrket deres selvtillid, når de opdager, hvor meget de egentlig kan – typisk forbereder de et alt for langt forløb eller noget, der er for vanskeligt. De glemmer, hvor dygtige de selv er,” siger Maria Jæger og smiler.

Eksamen i rytmik og musik - (Fakta)

Rytmik-eksamen eller pædagogisk eksamen, som den også hedder, har eksisteret på Århus Friskole i mere end 30 år. Ifølge Erik Westberg, tidligere musiklærer og gammel elev på skolen, startede traditionen, da han og en anden elev fra de ældste klasser underviste de små i marimba-pantomime. En form inspireret af Bernhard Christensen, hvor børn spontant synger og bevæger sig. Dengang hed Erik Westbergs klasselærer Leif Falk, der også underviste i musik på Århus Friskole.

I dag er det en eksamen i at kunne undervise andre elever på skolen i et forløb, der indeholder noget skabende inden for rytmik og/eller musik. Forløbet strækker sig over 4-5 uger, hvor eleverne to og to skal undervise tre gange en halv time for den elevgruppe, de i samarbejde med musiklærer og rytmiklærer har valgt. Undervejs får de vejledning og evaluerer løbende forløbet sammen med deres lærere.

Rytmik og musik på Århus Friskole - (Fakta)

0. og 1.klasse - Rytmik to til tre gange om ugen: Leg, bevægelse, sanglege

2., 3. og 4.klasse - Musik 1-2 lektioner om ugen: Mest elektrisk musik.

Rytmik - 1 lektion om ugen: Trommelege, bevægelseslege, dans, sang

5., 6. og 7.klasse - Musik 2 lektioner om ugen: Mest elektrisk musik. Hvert tredje år musicalprojekt, hvor der bruges mere tid på de to fag.

I 7.klasse øves der ekstra i forbindelse med at klassen skal tjene penge til deres lange udlands- tur ved at optræde i forskellige institutioner som for eksempel børnehaver og fritidshjem.

8. og 9. klasse: Musik og rytmik 3 lektioner om ugen. Derudover mulighed for Big Band 2 lektioner fredag eftermiddag – frivilligt.

Derudover hvert år: Festugeoptog, hvor eleverne kan vælge sig på musik og dans, juleværksteder, hvor der er mulighed for at lave sin egen musikvideo.

8.klasses-tur:

Når 8.klasse hvert år vender hjem fra deres 3 til 4 uger lange udlandsrejse til for eksempel Cuba, Ghana, Brasilien - eller som i år, Namibia - bringer de mange musikalske indtryk med sig hjem. Én af de måder, resten af skolen kan lære sangene, rytmerne og dansene fra turen at kende, er, når de store elever underviser de mindre.

På 8.klasses-turen oplever de danske elever, at musik og dans stadig er en vigtig del af kulturen for mange mennesker, der måske ikke er materielt rige, men ofte har en stærk og rig musik- og bevægelseskultur.

(Artiklen er første gang bragt i Lilleskolernes Jubilæumsskrift i forbindelse med et tema om eksamen i musik)

Forumteater i børnehøjde

Af Cecilie Grieg, Lillegul.

Når børnene starter i Lillegul, kommer de fra mange forskellige børnehavekulturer med forskellige regler for, hvad man må, og hvordan man gør. Derfor er det forklarligt, at de har brug for at få et norm - og værdisæt i forhold til, hvordan vi er sammen her. Det er vigtigt fra begyndelsen at få en god kultur, hvor der er plads til den enkelte, eksempelvis at lytte til hinanden, vente på tur, vise hensyn, og hvor alle trives i klassens fællesskab.

Det at arbejde på at blive en god gruppe med klassekultur og et fællesskab for øje er et konstant og vedvarende arbejde i Lillegul. Det er på alle måder en stor, vigtig, tidskrævende og spændende opgave.

Noget af det, vi gør, er eksempelvis at arbejde med grænserne mellem, hvad der er for sjov, og hvornår noget bliver for alvor. Det kan være en svær og meget hårfin grænse, som det er vigtigt at forholde sig til med denne aldersgruppe. Her introducerer vi tidligt begrebet "STOP", hvilket er det klareste og korteste signal, der kan gives mellem 2 parter. Når man siger "STOP", betyder det stop, og så er det alvorligt ment. Dette er et godt og anvendeligt redskab, som børnene hurtigt tager til sig.

Noget andet vi arbejder med er, at hvis bare én part i en situation ikke synes, at det der foregår, er sjovt, så er det for alvor. Altså parterne i situationen skal synes, at det der foregår, er sjovt - for at det er sjovt. Så firkantet og konkret skal det være for denne aldersgruppe. Men ord er ikke nok, der skal også arbejdes med det. En af måderne vi gør dette på er forumteater.

I Lillegul har vi tidligere brugt forumteater på den måde, at vi voksne har gennemspillet et tema, der har taget afsæt i en situation, som vi lige har set udspille sig i mellem børnene. Derpå har vi fortalt børnene, at vi spiller situationen igen, og at de må sige stop, når der er noget, som de vil foreslå, at man kan gøre eller sige på en bedre måde. Det har som regel været meget livfuldt og med meget aktive og engagerede børn og med en masse gode forslag til, hvad man eller kunne have gjort. Da Trine, Jeppe og jeg i januar 2010 var på konflikthåndteringskursus, blev vi blandt andet inspirerede til at gå hjem og arbejde med forumteater. Det nye for mig har været at tænke børnene i Lillegul ind som skuespillere og aktører, hvilket jeg har praktiseret på følgende måde:

Som inspiration til at komme i gang har jeg givet børnene et eksempel på en konflikt, som jeg har udtænkt: Der er en gruppe af børn, der leger. Der kommer et barn, som gerne vil være med, men vedkommende bliver gang på gang afvist af de andre.

Jeg har også anvendt en mere abstrakt tilgang, hvor jeg har bedt børnene finde en problematik, som de tænker sig til og nærmest leger, imens de spiller det.

Når børnene er mere fortrolige med at hoppe ind i og ud af roller, har jeg benyttet den mere inddragende metode, hvor de skal tænke over og skitsere en konflikt, som de har oplevet i virkeligheden. Det kan være i klassen eller med andre klasser eller elever på skolen.

At arbejde på denne måde har givet mange forslag til temaer, som kunne skrives på tavlen med det samme. Forslagene har primært været af den virkelighedsnære slags, ofte med udgangspunkt i meget autentiske hændelser, i mødet med nogle børn fra andre klasser.

Ud af de indkomne forslag har jeg udvalgt episoder, som var realistiske at nå at gennemspille som forumteater. I de situationer hvor jeg har kunnet høre at rollefordelingerne har været på plads indbyrdes mellem børnene, har jeg grebet deres ideer til rollebesætningen. Alternativt er jeg gået med ud i gruppen og har hjulpet til med rollefordelingerne. Som oftest har børnene lynhurtigt vidst, hvilken rolle de hver især ville spille.

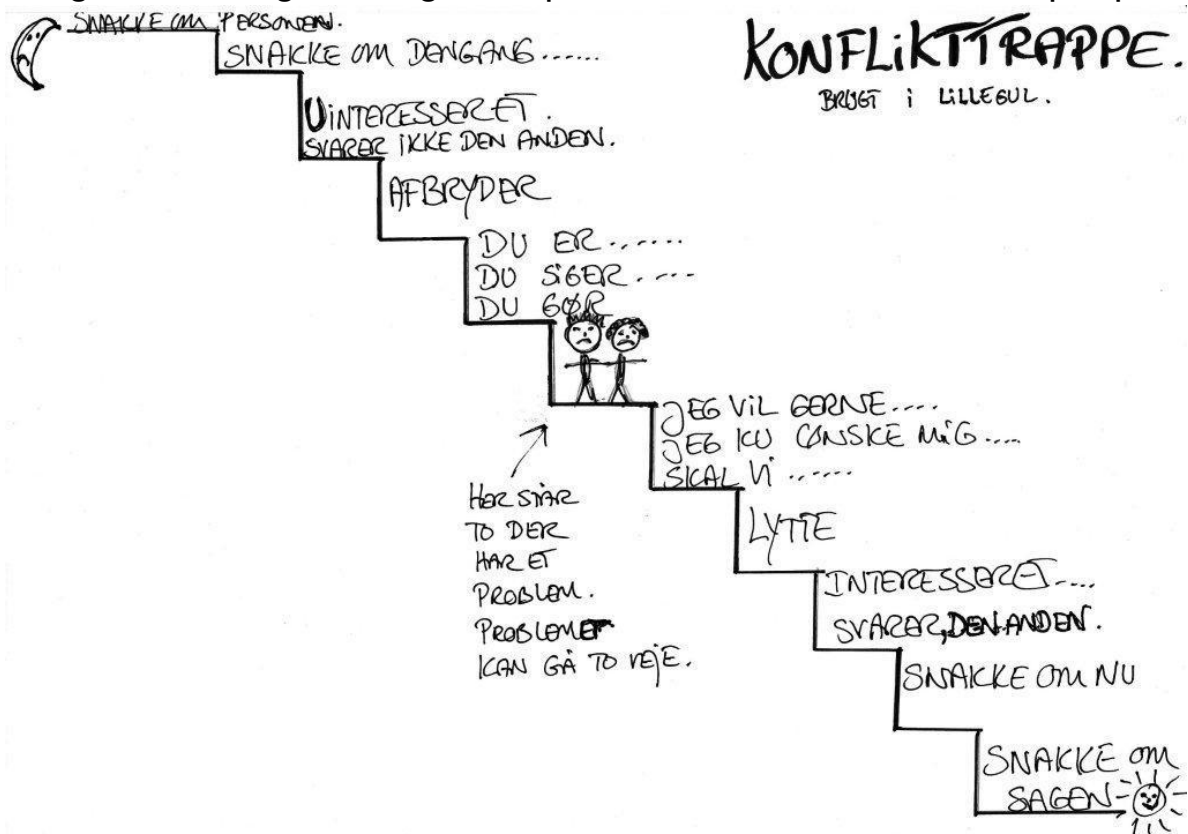
Jeg har styret, at der som udgangspunkt ikke har været nogen, som skulle spille sig selv. Nogle har valgt en rolle, som lå tæt op ad dem selv, andre at spille en rolle meget fjernt fra dem selv. Derefter har børnene fået kort tid til at øve stykket, før de har spillet det over for klassen. De øvrige børn har kunnet stoppe forumteatret ved at sige "STOP", hvorpå alle har stoppet og frosset situationen. Herefter har det barn, der har stoppet spillet, kunnet byde ind med at sige, gøre eller vise noget

andet ude på gulvet og har dermed kunnet bidrage med alternative løsningsforslag til situationen.

Det at arbejde med forumteater løfter et enkelt problem mellem 2 eller flere individer op på et mere generelt niveau, så alle kan lære af det.

Det konstruktive ved forumteater er, at det man arbejder med, er konkret og nærværende, og at det enkelte barn bliver engageret i det. De tager forumteater som metode til sig, og forholder sig nuanceret til løsninger på en konflikt.

Mange børn kommer på banen med løsninger til hinanden, måske hjulpet godt på vej af deisen: Det kan umiddelbart være nemmere at se løsningsmuligheder for andre, fordi man ser problemet udefra. Dette kan være en ret udviklende proces for børn i Lillegul, fordi de som oftest oplever verden ud fra dem selv. Forumteater kan bidrage til, at børnene udfordres til at kunne se sig selv udefra, til at kunne overskue forskellige handlemuligheder, og til at opleve verden mere ud fra andres perspektiv.

Det at arbejde med konfliktforståelse med børnene forud for forumteater er en fordel. Jeg har tidligere introduceret børnene for konflikttrappen, hvor de er blevet opmærksomme på, at man med få ord kan være aktiv såvel i konfliktoptrapning som i nedtrapning af en konflikt. At have arbejdet med konflikttrappen såvel før som efter forumteater, har umiddelbart virket, som om flere af børnene har fået nogle redskaber at arbejde med.

”Jeg håber I gør alle de ting, I tror, I ikke kan” - Gamle 9. fortæller om livet efter Friskolen.

Af Gitte Grønfeldt

Jeg glæder mig altid til at blive inviteret til mødet mellem ”gamle niende” og vores nuværende 9. klasse.

Traditionen tro inviterer Friskolens Venner eleverne fra 9. kl., deres gamle storesøskende, som gik ud af skolen for 8 år siden, og de lærere som havde de gamle elever, til et arrangement i forbindelse med Fastelavnsfesten.

Friskolens Venner er værter for mødet og trakterer med kaffe, the, brød og frugt.

Formålet med mødet er, at ”gamle niende” fortæller, hvad de har lavet siden de forlod Århus Friskole. Det er en enestående chance for de nuværende elever til at få et indblik i, hvilke muligheder de har efter skolen, både uddannelsesmæssigt og personligt.

Som gammel klasselærer er det helt specielt at være med. Det er meget meningsgivende at sidde og være tilhører til den fortælling, der fortælles i Oldebaren den formiddag.

Hvad har de så lavet, siden de gik ud af skolen?

Nis: 10. kl. på Laursens Realskole, Statsgymnasiet, forskelligt jobs som køkkenassistent på Fredes Flyvende Tallerken, på Århus Teater, depotassistent på Skejby sygehus. Læser erhvervsøkonomi på 4. semester på Handelshøjskolen. Drømmer om at få sit eget firma – sit eget ”livsværk”.

Martin: 10. kl. på Klejtrup Musikefterskole, Statsgymnasiet (”livet starter her”), spillede i band med folk fra efterskolen. Længere rejse til Cuba. Erhvervsøkonomi på Handelshøjskolen.. Har været i Sydney på 5. semester. Bor nu i København og vil gerne starte på CBS. Drømmer om at starte egen virksomhed op.

Dolle: 10. kl. på Laursens Realskole – musiklinjen. Produktionsskolen var ikke en god oplevelse. Øvede meget musik. Gik på ”Det Benhårde Musikkursus” i 3 mdr. Frontsession. Rengøringshjælp på Møllevangsskolen. Militærnægter på Århus Musikskole. Går nu på RMB på Musikkonservatoriet. Og har lige været i Mali med konservatoriet.

Esben: Gik på Viby Gymnasium på filmlinjen. Rejste til Sydamerika, hvor han bl.a. besøgte en fyr, han havde mødt på 8. klasses turen. Arbejdede 2 år i forskellige institutioner. Filmhøjskolen i Ebeltøft ("jeg blev et nyt menneske"). Rejste til Tanzania, hvor han mødte glade folk i elendigheden. Vil søge ind på klipperlinjen på Filmskolen. Hvis han ikke kommer ind, vil han gå på universitetet og læse medievidenskab.

Simon: 10. kl. på Mellerup Efterskole. Herefter kom han på Produktionsskolen, som ikke var en god oplevelse. Hos Frontløberne, hvor han fik en idé til at starte en natklub. Arbejdede hos R5 Marketing. Mange forskellige småjobs. Militærnægter hos Kaospiloterne. Blev meget glad for at arbejde i børnehave og søger nu ind på Peter Sabroe Seminarieret.

Jeppe: 10. kl. på Eriksminde Efterskole. HTX i en rigtig drengeklasse! Forskellige jobs som vicevært, containertømmer hos Mærsk, pædagogmedhjælper. Boede i Bangkok sammen med venner. Begyndte at spille Kinball (holdspil med kæmpe bold), kom straks på landsholdet og blev nr. 8 til VM!! Starter på at læse biologi på Århus Universitet til sommer.

Alexander: 10. kl. på Laursens Realskole. Matematisk linje på Statsgymnasiet. Fik traktorkørerkort på Gartnerskolen. Aftjente sin værnepligt, og det var superfedt. Arbejdede som vikar i bl.a. vuggestuer, sfo'er, avisuddeler. Rejste med og havde en god tid på Sønderborg Idrætshøjskole. Læser nu biologi på Århus Universitet.

Camilla: 10. kl. på Mellerup Efterskole. Sproglig linje på Statsgymnasiet (skulle knokle en del for det). Læste spansk i Spanien. Rejste til bl.a. Thailand, Spanien og Brasilien. Har været glad for at arbejde med vanskelige børn. Arbejder fortsat, mens hun supplerer op på VUC. Vil søge ind på Psykologi.

Debbie: 10. kl. på efterskole i København. Viby Gymnasium (3 hårde, men gode år). Var børnepasser i København. Rejste til Brasilien med Camilla. Bor i København med sin søster og er snart færdiguddannet som sygeplejerske. Har aldrig været i tvivl om, hvad hun ville. "Jeg vil gerne ud i Verden med mit job".

Nina C: 10. kl. på Eriksminde Efterskole. Student fra Viby Gymnasium (modsat sit rygte er det et rigtig godt gymnasium!) Var Au Pair i Italien og lærte at tale flydende italiensk. Arbejdede i vuggestue. Spillede og spiller stadigvæk meget volleyball – nu i elitedivisionen. Læser på 3. år idræt på universitetet og er netop startet på religionsvidenskab som sidefag.

Signe: 10. kl. på efterskole. Sproglig linje på Statsgymnasiet. Efter gymnasiet havde hun 2 sabbatår, hvor hun rejste til Brasilien. Her mødtes hun med en pige, som hun havde lært at kende på 8. klasses turen. Har måttet læse en del fag på VUC, inden hun kunne komme ind på medicin. Var lidt i tvivl om studiet var det rigtige valg, indtil hun kom i praktik på et sygehus i Vestjylland, som var udfordrende og en god oplevelse.

Nina. 10. kl. på efterskole i Nordjylland på hestelinjen (det var lidt af et kulturchok!). Viby Gymnasium var en god oplevelse. Gik på Århus Byhøjskole. Arbejdede inden hun rejste til Guatemala, hvor hun gik på sprogskole og boede hos en fattig familie. Rejste til Cuba. Drømte om at blive journalist, men læser nu på 6. semester på Statskundskab. Er redaktør på skolebladet. Kunne godt tænke sig at komme i praktik på en ambassade i Afrika.

Amanda: 10. kl. på efterskole, som ikke var en særlig god oplevelse. Fik dog mange gode veninder, som hun stadigvæk har kontakt til. Sproglig linje på Statsgymnasiet. Troede at hun skulle på konservatoriet, men nej! Brugte derefter lang tid på finde ud af, hvad hun ville. Arbejdede. Læste fag på VUC for at komme ind på medicin på Odense Universitet. Her læser hun nu, og det er spændende og skidesvært!

Emma, Mads T og Mads A kunne desværre ikke komme.

Mødet mellem de gamle og nuværende elever er en vigtig tradition. Den erfaring, som 16 unge mennesker tilsammen kan formidle er helt uvurderlig. Ingen erhvervsvejleder kan tegne et bedre billede af uddannelses mulighederne, ingen forældre kan fortælle så nuanceret om måder at bo, leve og rejse på, og ingen kan vel som "gamle niende" nå nuværende 9. kl.

Og den kendsgerning gør arrangementet så unikt. Det er en gave at sidde her lørdag formiddag og lytte og glædes over alle de spændende, skøre, sjove og kloge fortællinger, man får.

Man kan ikke lade være med at tænke, at vi som skole har givet dem en vigtig ballast med. De har alle sammen turdet tro på sig selv, har alle afprøvet eller forfulgt deres drømme. De fleste har knoklet med gymnasiet eller studier rundt omkring, og så har flere rejst meget. Og mange har rejst eller boet sammen, og ses stadigvæk som gode venner.

Jeg kunne ikke lade være med at sætte streg under alle de gode råd og udsagn, som dukkede op under fortællingen. Dem kan vi alle bruge til noget:

"Man har et godt hoved med herudefra"

"Rejs!" - "Jeg vil gerne ud i verden med mit job"

"Det er godt at vælge de fag i gymnasiet, som man skal bruge på den efterfølgende uddannelse"

Et blik ind bag den lukkede dør

Af Peter Andresen

Om læring, faget EMNE, evaluering - og om at sparke dørene ind til læringsrummet

Klokken er otte og dagens undervisning i 9. Klasse på Århus Friskole er klar til at komme i gang. Dvs. næsten klar til at komme i gang – der mangler 4 elever, som kommer droppende ind i løbet af den første halve time. Dette giver anledning til en række spørgsmål. Er skolen ikke vigtigt nok, siden eleverne ikke kommer til tiden? Har eleverne vænnet sig til, at man bare kan blive væk, indtil man er klar – der sker jo ikke noget i forhold til fravær? Eller hvad er der på spil her? Jeg overvejer et øjeblik om jeg, ligesom for 2-3 gange siden, skal bruge lidt tid på at tale dunder over for hele klassen, om jeg skal tage snakken med hver enkelt elev, eller om jeg skal kontakte forældrene, så de kan hjælpe med at træne disciplinen – at komme til tiden. Jeg ender med at gøre lidt af hvert, men lover også mig selv, at jeg vil forsøge at gøre min undervisning så "vigtig", at eleverne slet ikke kunne finde på at misse de første 10-15 minutter. Lidt blåøjet måske, men ikke desto mindre det rette sted at sætte underlæggeren.

I dag skal vi starte et nyt emne. På skemaet står der samfundsfag og historie, men det rigtige navn burde nok være EMNE. I år er det historie og samfundsfag, der udgør pakken EMNE i 9. klasse, men fag som religion og geografi etc. kunne også sagtens indgå i denne tværfaglige undervisningspakke. Som bekendt er vi på friskoler forpligtet til at følge folkeskolens fælles mål, og dermed mindst tilbyde vore elever samme faglige niveau, som vores kollegaer på naboskolerne er forpligtet på. Vi kan så vælge at gøre det på en anden måde, og det skal vi huske at benytte os af, så vi ikke blot bliver til en folkeskole med lidt ekstra vægt på musik ☺. Faget EMNE er et glimrende eksempel på, at vi faktisk gør noget andet. Vi arbejder på skolen i mange sammenhænge projektorienteret, tværfagligt med behørig respekt for folkeskolens Fælles Mål - i dette tilfælde for Historie og Samfundsfag.

Friskoleloven giver os mulighed for at fravælge afgangsprøven i religion og historie, hvilket vi har gjort allerede for en række år siden. Begrundelsen for afmelding af religion og historie som prøfefag, er den samme som det med underlæggeren kontra truslen om skæld ud for at komme for sent. Vores undervisning er ikke for prøvernes skyld, men for læringens skyld... og for så meget andet. Vi er en prøveafholdende skole – og mener grundlæggende at vi gerne vil give vores elever en afgangseksamen med fra Friskolen. Ikke for prøvens skyld, men for at eleverne kan se, at de faktisk har lært det samme som på naboskolen, om end ofte på en lidt anden måde. At vi så i forbindelse med en mulig samfundsfagsprøve indarbejder historie- og til dels religionsdimensionen i prøvespørgsmålene, er en naturlig afledning af den måde undervisningen i EMNE er struktureret på.

I 9. Klasses EMNE har vi netop afsluttet et længere forløb omkring Afrika. Som

optakt til emnet skulle eleverne se filmen *Blod Diamond*, og derefter individuelt arbejde med 12 forskellige udvalgte områder. Til hvert område var der en overskrift, en kort rammesætning og et forslag til materiale. Herefter var der frihed til at behandle området, som man fandt relevant. Der var krav til at den historiske dimension skulle indgå i alle områderne (eks. under området FN skulle man ud over at berette

om, hvad FN gør nu i Afrika, også undersøge hvad FN historisk set er for en størrelse). Projektet skulle ende ud i en rapport og en stor fællesfremlæggelse, hvor eleverne selv kunne vælge, hvilket emne man ville byde ind med. Min opgave som lærer var dels rammesætningen og konkretiseringen. Jeg havde udvalgt de 12 områder, som ville kunne give et sammenhængende billede af Afrika set i et historisk og samfundsfagligt perspektiv. Min opgave var også at sørge for differentiering i forhold til elevernes individuelle valg af materialer, og i dybden/udfordringen i fortolkning af materialet, herunder graden af kildekritik. Og endelig var det min opgave i hver time at komme med et mindre oplæg til de tunge områder, som kunne understøtte de ting, som eleverne allerede havde læst om. Ligeledes skulle jeg i fremlæggelsen gentage/opsamle de store linjer i de enkelte områder og dermed indfange og med elevernes medvirken præsentere og fremhæve den røde tråd i hele emnet.

Inden jeg afslører, hvordan det hele gik, og om eleverne blev bedre til at passe mødetiden, dykker vi lige kort ned i en meget stor og omfattende undersøgelse omkring læring.

Læring

Den New Zealandske forsker John Hattie har gennem de sidste 15 år samlet alle tilgængelige forskningsprojekter og undersøgelser inden for området. Hans ærinderne er at beskrive de vigtigste faktorer for, at læring kan finde sted. Med baggrund i sit store omfattende arbejde har han dels spiddet 6 punkter, som går direkte på læreren som den vigtigste faktor for læringen, og dels har han frembragt en prioriteret liste med 138 faktorer, som har betydning for læring.

De 6 punkter, som går direkte på læreren som den vigtigste faktor for læring:

- Læreren skal være fagligt dygtig.
- Læreren skal være ledende, styrende og instruerende.
- Læreren skal have viden om og kontakt med, hvad der sker inde i hver enkelt elev.
- Undervisningen skal være velstruktureret, planmæssig og målrettet.
- Læreren skal bistå eleven i at udvikle sin viden fra det basale til det mere komplekse.
- Atmosfæren i klasserummet og på skolen skal være positiv og støttende.

I toppen af den 138-faktors prioriterede liste med flere forskellige typer faktorer, finder man bl.a. ...

- **Evaluering/feedback**

Direkte evaluering mellem elev og lærer – dialog begge veje. Fællesevalueringer og undervisning/fremlæggelser eleverne imellem er relevante måder at angribe evalueringsopgaven. Derimod viser undersøgelsen, at testning, og dermed også til dels eksamen, hverken har den ønskede kvalitet af evaluering eller effekt på læring.

- **Kontakt mellem børn og voksne**

Et trygt og nært forhold mellem børn og voksne, herunder klassemiljø.

- **Dygtige lærere**

Er vigtigere end både niveaudeling af hensyn til de dygtige elever, flere penge til undervisning og lavere klassekvotient

Koblingen

Hvis man skal lave en kobling mellem Hatties forskningsresultater, EMNE-undervisningen på ÅF og læring på ÅF generelt, kan man sige, at Friskolen har alle forudsætninger for, i sin organisering og sit fokus, at give eleverne på skolen nogle gode læringsvilkår. Vi prioriterer forholdet/fællesskabet mellem børn og voksne på skolen særdeles højt. Vi har gode, dygtige lærere, som evaluerer med børnene og samtidig reflekterer over egen undervisning bl.a. i vores teamkonstruktion i lille gul, blå, rød og storegul lærergruppeteam. Vi arbejder i disse år på at videreudvikle vores klassemiljøer. Vi har fokus på fællesskab og klasseledelse, eksempelvis har vi i år haft 3 kollegaer på konflikthåndteringskursus. I forbindelse med vores arbejde omkring skolens formål og arbejdet omkring udbygning af skolens fysiske rammer, er vi meget optaget af undervisnings- og læringsmuligheder og metoder i forhold til, hvordan vi skal organisere os i fremtiden.

Hvis vi lige kort skal vende tilbage til 9. Klasses EMNE om Afrika. Efter endt fællesfremlæggelse var der klasseevaluering. Eleverne skulle først individuelt overveje 3 refleksionsspørgsmål, som efterfølgende blev udgangspunkt i fællessamtalen om emnet, læringen og organisering af eget arbejde.

De emner, vi arbejder med i EMNE, tager ofte afsæt i tidligere arbejder. Gennem evalueringen kobles "det gamle" til "det nye", og den samlede undervisning/indhold hænger dermed sammen.

Det efterfølgende emne, vi havde omkring Dansk Økonomi, tog således udgangspunkt i et delemne fra Afrikaemnet omkring bistand, samt told- og handelsaftaler, samt et endnu tidligere emne omkring den danske velfærdstat. Også her arbejdes der, som tidligere nævnt, i et historisk samfundsfagligt perspektiv. Kommende EMNE-emne bliver "Verdens konflikter".

Her tages igen fat i Afrika som kobling. Vi har i dette emne ikke skullet læse så meget, men mere lyttet og reflekteret. Vi har dels haft besøg af en friskoleforælder, som fortalte om sin African-barndom i Sydafrika under apartheid. Vi havde besøg af en dansk soldat, som netop var hjemvendt fra Kosovo. Vi har spillet et computerspil om Israel-Palæstina konflikten og har set og hørt en række radioprogrammer og film om andre konfliktsituationer.

En lille skole med en stor personlighed

Af Marianne Højslet, Lillegullærer

Århus Friskole er en skole med megen kraft og energi. Der er aktiviteter i gang dagen lang, uanset hvor man vender sig. Friskolen er et pulserende sted, hvor der for det enkelte barn og fællesskabet er rig mulighed for at udfolde sin tankevirksomhed og sine faglige og sociale kompetencer. Der er på skolen mange bolde i luften på én gang, for både børn og voksnes vedkommende. Bevæger man sig rundt på skolen igennem de forskellige læringsrum, vil man opleve, at der er fuld gang i de forskellige læringsprocesser både fagligt og socialt, praktisk og verbalt, sanseligt, musikalsk, bevægeligt og kreativt.

Et af kendetegnene ved Århus Friskole er netop de mange processer, der ofte foregår samtidig. Det betyder, at hverdagen kan opleves som et kludetæppe af indtryk, der for udenforstående kan minde om kaos. Dette kaos bliver friskolebørnene hurtigt vant til at navigere i og udnytte som det frie rum for udfoldelse, det også er.

En lille ny i skolen

Når barnet starter i børnehaveklassen, bliver dets overblik og sociale kompetencer udfordret og udviklet, da der er mange hverdagsindtryk, som skal fordøjes den første tid.

På friskolen er der mange børn på få m2, så der løbes, hoppes, synges og råbes i forbifarten på vej ud i skolegården eller ned ad gangene.

Det bliver hurtigt hverdagskost at bevæge sig rundt blandt skolens største elever og forsøge at agere i Gul fællesrum, som rummer både små børn og teenagere på én gang. Det kan i perioder "kræve sin mand" for en lille ny, men i langt de fleste tilfælde knyttes der over tid gode og vigtige venskaber store og små imellem. Et af Friskolens kernepunkter er netop relationerne mellem små og store, der giver børnene en følelse af samhørighed med resten af skolen. Søkendeordningen er bl.a. med til at give de små nye en tryk start.

I løbet af skoleåret er der mange skift i skemaet, afhængigt af sæsonens projekter. Der skal øves musik, sang og dans til Høstival og Fastelavn. Der skal læres sange, laves rasler og indstudies dansetrin til festugeoptoget. I december bliver skolen forvandlet til et mekka af kreativitet under juleværkstederne. I marts mangler barnets legestorebror eller søster, som var deres faste planke under spisning og arbejds hold, pga. 8. klasses tur. Men når man først har været et skoleår igennem, vender tiderne og traditionerne glædeligt tilbage.

Klassekultur

Som modstykke til de indimellem ustrukturerede perioder, har vi en meget fast struktur i børnehaveklassen.

Vi starter hver morgen med morgensamling, som foregår i klassen i en rundkreds siddende på stole. Vi synger den samme godmorgensang hver dag, hvor alle tilstedeværende børns navne bliver nævnt, og hvert barn bliver set i øjnene af os voksne, sådan at alle børn starter dagen med at føle sig set og mødt. Til sidst synges der: ”og hvem mangler vi i dag..?” Her rækker børnene hånden op, mens de tænker, så det knager.

Derefter synger vi 2-3 forskellige sange. Årstidssange, kendte børnesange eller skøre selvavede tekster.

Vi gennemgår dagens program, som er skrevet på tavlen med tegnede piktogrammer til. Hvilken dag, dato og måned er det, og hvad hedder årstiden?

Vi forklarer alle børn, hvad der skal ske i dag, sådan at de føler sig forberedte på de kommende aktiviteter. Det giver de fleste børn ro og en oplevelse af overskuelighed. Vi slutter morgensamlingen af med beskeder. Vi voksne giver

vigtige beskeder for dagen eller f.eks. fra Lars og BIRTHA i køkkenet. Her har alle børn også mulighed for at komme til orde med livsvigtige informationer til klassen, som f.eks. ”jeg tabte en rokketand i går” eller ”jeg skal i Lalandia med min mormor og morfar i weekenden!” 😊

Derefter går vi i gang med skoledagen, hvor der skal regnes, tegnes, læres bogstaver og leges fælleslege.

Vores morgensamling bruger vi også til helt basal klassekultur, hvor vi tager forskellige emner op fra dag til dag. F.eks.

hvordan man er en god klassekammerat. Hvordan forholder man sig, når en anden klassekammerat har ordet? Eller taler om vigtigheden af at tale pænt og ordentligt til hinanden etc.

Inden skoledagen er slut, og dagen går over til "fritter", har vi en regel i klassen om, at hvert barn skal rydde op på sit bord og hænge sin taske ud på sin knage.

Strukturen i undervisningen giver børnene ro, overblik og overskud til, på andre tidspunkter af dagen at bruge deres energi, fantasi og kreativitet konstruktivt.

Frihed og fordybelse

På Århus Friskole findes altså en mangfoldig vifte af oplevelsesrum for børnene. Det kulørte udfoldelsesrum, hvor børnenes kreativitet har frit spil, afløses af strukturerede undervisningsperioder, hvor læring optages i et roligt og overskueligt miljø. Børnene lærer hermed både at udtrykke sig frit og fordybe sig i fastsatte rammer.

Det er i det hele taget et spændende og saftigt miljø at bevæge sig rundt i, og når barnet er ved at have styr på skolestrukturen og hverdagen og i det hele taget i at kunne orientere sig på skolens indendørs- og udendørsområder, bliver det hele ofte vendt på hovedet, for nu skal vi gøre klar til festugeoptogets stylteværksted, fællessang og jonglering i skolegården. Sådan er hverdagen på vores skole for både store og små kaospiloter. I al den glæde og energi kan det dog være svært at skulle give slip på alle de spændende indtryk eller den gode leg, når Marianne pludselig kalder: "Børnehaveklasse..time.." "Arrggh... jamen vi skal lige..."

Domkirken er godt nok gammel....

Af Karin Clausen

I et fire ugers forløb har 6. kl. arbejdet indgående med emnet grundlæggelsen af Aros, Århus, og bl.a. med den religiøse udvikling i Danmark. Fra katolik til protestant. Starten på byggeriet af Domkirken i 1201. Ombygning og viderebygning af Domkirken, stilændringer fra Romansk bygestil til Gotisk.

Vi har hørt og læst drabelige fortællinger om fromme mennesker, som med livet som indsats kæmpede for deres tro. Efter deres død, blev de ophøjet til helgener, og man kunne bede til dem som skytsengle. Flere helgenfigurer er afbilledet på kalkmalerier i Domkirken.

Alt sammen som oplæg til en rundvisning i Århus Domkirke.

Tirsdag d.9 marts kl. 8.40 var der afgang i skolens legendariske Røde Bus.

Det er altid dejligt at komme på udflugt, og som en af pigerne sagde,

- Hvorfor kan vi ikke gøre det hver gang, det er meget nemmere at lære om historie på den måde.

I Domkirken blev vi modtaget af orgelbrus og af en ældre herre. Han var tidligere historie- og religionslærer fra Katedralskolen. I sin undervisning havde han tit haft sine elever med ovre i Domkirken, der var mange ting at se og mange historier at fortælle.

Vi var primært kommet for at se på kalkmalerierne og høre helgen- legenderne igen. Børnene skulle selvfølgelig også se, om de kunne genkende helgenfigurerne. De var gode til også at huske, hvad de

forskellige helgener kunne hjælpe med. Skt. Clemens er Domkirken og søfolkets værnehelgen, og Skt. Barbara kunne beskytte mod pludselig død. Vores rundviser ville høre, om de kunne huske nogle årstal, for det fandt han som historielærer ret vigtigt. Det kunne de, indimellem med lidt hjælp.

Børnene var rigtig optagede og stillede mange gode spørgsmål:

- Hvordan har de bygget buerne i kirken?
- Hvorfor begravede man mennesker inde i kirken?
- Var det ikke dyrt at få lavet sådan et kæmpegravsted?

Kalkmalerierne blev studeret nøje. Billedet af Skt. Georgs kamp mod dragen, hvor man til venstre i billedet ser en lille drageunge, affødte flere diskussioner om det var muligt at nedkæmpe ondskab.

Der kom først bænke i Domkirken i 1500 tallet. Det nød vi godt af, og børnene kunne også prøvesidde dronningens bæk.

Efter rundvisningen var der flere af børnene, som syntes, at kirkerummet kunne være oplagt at bruge til at løbe i, der var god plads, men det var ikke lige på programmet. I stedet skulle de finde et kalkmaleri, som de skulle tegne.

De var meget optaget af at tegne kalkmalerierne, våbentegn og smukke borter.

Desværre havde vi ikke tid til at komme op i tårnet, og vores rundviser havde heller ikke en nøgle. Det må blive en anden gang.

Nye rum – frustrerende forhold – hurra for den gamle sal

Af Ole Juel og Christian Sprogø

Udefra påtvunget forandring kunne være kodeord for en del af fagene i skolens nordlige ende – mod parkeringspladsen.

Sløjd, Natur & Teknik samt Fysik og Kemi er lige nu i et ingenmandsland, efter at vi har valgt ikke at opfylde arbejdstilsynets krav om tidssvarende udsugninger mm. i disse lokaler. Arbejdstilsynets krav skal ikke diskuteres her, de er klart et gode for os alle. Vi kunne vælge at bruge mange hundrede tusinder af kroner på at lovliggøre disse faglokaler, men rummene er ikke gode nok til så store investeringer. Vi har i øvrigt også andre prioriteringer med vores byggeplaner.

Kemi for 8. og 9. klasse foregår nu ca. 15 gange årligt på Teknisk Skole - HTX i Hasselager. Fysik i 7. til 9. klasse foregår dels i det yderste laboratorium – tæt på affaldscontaineren, dels ude i klasserne. Her foretages kun eksperimenter, som rummene sundheds- og sikkerhedsmæssigt er gearet til.

Natur & Teknik for 3. til 6. klasse foregår ligeledes dels i klasserne, dels i det yderste laboratorium samt i naturen udenfor.

Sløjd foregår slet ikke her i vintermånederne, men skal være et udendørsfag, indtil ordentlige rammer bliver skabt. Dette vil også have en indvirkning på selve faget, da der i denne periode bliver begrænsede muligheder. Her skal ligeledes til at opbygges et "lager" af værktøj og materialer, når nu der skal laves ude-sløjd. Ellers giver faget ikke mening.

Der kunne klynkes mange flere linjer om: at det ikke kun er nemt og ligetil at flytte klasser og udstyr ud på til HTX, at der skal tænkes grundigt over, hvilke aktiviteter der overhovedet kan lade sig gøre på skolen, at vi slet ikke er gearet til at flytte undervisningen væk fra faglokalerne og ud i klasseværelserne mht. lærebøger, udstyr, rullefogne osv. At det kræver tid at nedlægge faglokaler og at skabe nye – tid som det er svært at finde, fordi vi også har mange andre forhold at prioritere f.eks. vore klasser, andre fag, eksamen, IT, musikjobs med klassen og skolens fester.

Der arbejdes på planer, der på sigt skal give fede forhold for sløjd og naturfag. Blandt ideerne er et nyt naturfagsbyggeri nær knallertbanen med overdækkede udendørs arbejdsområder. Huset skal på bæredygtig måde med moderne teknologi producere mere energi, end det bruger. Et delvist udendørs sløjdbyggeri er også på tegnebrættet. Udeskole diskuteres. Når disse mange ideer bliver til planer og får en

tidshorisont, kan vi organisere overgangstiden – på måneder eller år for naturfagene og sløjd. Lige nu er det frustrerende at være i.

Som et kæmpe plus har disse forandringer gjort sløjdværkstedet og halvdelen af det hidtidige Fysik & Kemi lokale ledige. Disse rum er tilsammen skolens gamle sal, som husede dagligdag og fester indtil den nuværende sal blev bygget med stor forældredeltagelse i 1990. Den gamle sal skal nu hurtigst muligt indrettes til brug som rytmiksal i skoletiden og som en ekstra legemulighed for SFO om eftermiddagen. HURRA for det.

(Mens der nedlægges gode men slidte undervisningsrum, opstår der andre rundt omkring. Ovenover ses den nye og flittigt benyttede "Rød Biograf" i røds fællesrum. Udover den nye rytmik-sal i det gamle værksted, er der også kommet en lille TV-stue for enden af trappen i lille gul. Det gamle bibliotek er blevet til et rigtigt børnefrit lærerforberedelsesrum – Voxen Boxen. Og endelig er EDB-rummet blevet nedlagt, og skal i den kommende tid bruges til grupperum).

”Så er der samling...”

Af Peter V. Sørensen, SFO

Jeg startede sidste sommer på Århus Friskole som pædagogmedhjælper. Min opgave er at lave samling for børnene i skolens SFO, men det er ikke kun SFO'ens børn, man ender med at lave lidt mad til. Resten af skolens børn kommer også forbi for at få en gulerod eller et Larsbrød, inden de skal ind til næste time eller på vejen hjem.

Nu har jeg jo ikke lavet samling i så lang tid, men efter hvad jeg hører, har det før i tiden været sådan, at man fik saftvand og marmelade til samling. Det har nu ændret sig, og nu prøver vi at få en lidt sundere linje ind i køknet, ikke kun ved samling, men som det lyder, kæmper Lars madfar også en brag kamp for at holde den sunde linje for eleverne på Århus Friskole. Vi er gået fra marmelade, saft og hvidt brød til det lidt sundere pålæg, almindeligt postevand, groft rugbrød, knækbrød og fiberrige skorper. Jeg ser det som en god ting, at det ikke er rent sukker, man fylder sig med. Når man får fri fra skole, er det bedre med de lidt sværere nedbrydelige kulhydrater, der giver børnene energi i længere tid, så de kan lege og få noget ud af hele dagen. Det skal dog siges, at jeg vælger at gøre plads til at smovse engang imellem, når Lars laver nybagt franskbrød, eller jeg finder syltetøjet frem.

Vi har siden jul indført, at alle fra lille gul skal komme til samling, da vi tidligere rendte rundt og prøvede at få børnene overtalt til at komme. Det virker rigtig godt, da de fleste alligevel er sultne, når de kommer ind og sidde. Det var tidligere et kaos, når vi spiste, med børn der løb rundt og legede omkring ørerne på de spisende børn, hvilket gjorde de sultne børn utilpasse. Ved

at vi har gjort det fast, at alle skal komme til samling, giver det også mulighed for at komme med meddelelser og læse historie, som de fleste af børnene, efter mit indtryk er vilde med. I sommers havde vi mulighed for at holde samling udenfor. Det gjorde, at vi ikke skulle sidde inde i gul fællesrum. Men da efteråret kom, blev det svært at have samling samtidig med, at nogle af børnene legede med barbie eller lego. Nu har vi så valgt at flytte samlingen ind i første klasse, så alle børnene kan tage

fat, hvor de slap, når samlingen er slut. Vi slipper samtidig af med det kaos, der skabes, når blå, store gul eller rød kommer igennem rummet.

Århus Friskole - Bestyrelsens årsberetning

fra april 2009 til april 2010

På bestyrelsens vegne:

Anders Christensen (næstformand), Marie C. Ludvigsen (formand)

Hvert år op til generalforsamlingen skriver bestyrelsen sin årlige beretning om, hvad bestyrelsen har arbejdet med det seneste års tid. Det er denne beretning, som du sidder med i din hånd. Den skriftlige beretning suppleres op med mundtlige beretninger til generalforsamlingen onsdag d. 14. april, hvor det er muligt at få mere indsigt i skolen, stille spørgsmål og komme i dialog med alle de aktive bagmænd bag skolen dvs. bestyrelsen, tilsynsførende og alle ansatte. Lad dig ikke skræmme af, at det hedder generalforsamling og lyder lidt kedeligt, for på Århus Friskole er der ikke noget, der er kedeligt. Vi har valgt, at generalforsamlingen er en aften i friskolens ånd fuld af musik, gode historier og med en stramt styret flad struktur, hvor alle kan komme til orde. Aftenen starter med, at 7. klasse giver den hele armen og spiller æggende cubanske sambarytmer og sælger lækre hjemmebagte kager, hvor overskuddet går til deres 8. klasses tur. I løbet af aftenen vil der også være mulighed for at opleve andre kreative indslag og at komme i dialog med alle de ansatte om det, som de har skrevet i pædagogisk rapport. Skolens tilsynsførende, som er forældrekredsens øjne og ører fortæller levende og underholdende om, hvordan de oplever skolen. Alt i alt er generalforsamlingen den aften i løbet af et år, hvor du allerbedst kan blive klogere på Århus Friskole. Og til sidst skal bestyrelsens nye medlemmer vælges. Sidste år var der et imponerende kampvalg, så vi har i år det mål i bestyrelsen, at vi går efter rekord stort fremmøde og et rekord stort kampvalg, så mød op og stil op. Vi gør salen klar til det store ryk ind og trykker ekstra mange stemmesedler.

Bestyrelsen på Århus Friskole

Her følger først lidt mere information om bestyrelsen. Der er en lang tradition for en stor bestyrelse på Århus Friskole. Det er nok et levn fra 70'erne og noget man ikke ser på andre Lilleskoler mere. Bestyrelsen består af 10 bestyrelsesmedlemmer, 2 suppleanter, som er med til møderne, skoleleder, viceskoleleder og nogen gange tillidsmand eller andre ansatte på skolen. Dvs. at vi er ca. 15 til bestyrelsesmøderne. Fordelen ved at være en stor bestyrelse er, at det øverste ansvar for skolen er delt ud på flere, der kan være med til at sikre, at vi driver skolen forsvarligt. Samtidigt giver det mulighed for, at mangfoldigheden i forældrekredsen bliver så bredt repræsenteret som muligt.

Bestyrelsens primære opgave er den overordnede ledelse af skolen, dvs. som arbejdsgiver, som ansætter og som ansvarlig i fht. skolens drift og økonomi. Der står i vedtægterne §5, stk. 1: *”Bestyrelsens varetager den overordnede ledelse af skolen og er ansvarlig over for Undervisningsministeriet for, at skolens økonomi og drift er i overensstemmelse med skolens vedtægter, loven og andre retsregler om frie grundskoler. Den daglige pædagogiske ledelse af skolen varetages af skolens leder”*

Vi holder ca. ni bestyrelsesmøder om året. Hertil kommer evt. møder i udvalg. Du vil som nyt medlem blive klædt på til bestyrelsesarbejdet både af den nuværende bestyrelse og gennem Lilleskoleforeningens kursus for nye bestyrelsesmedlemmer.

I vores vedtægter § 4, stk. 7 står der: *”Bestyrelsen bør så vidt muligt have en afbalanceret sammensætning af kvinder og mænd jf. lov om ligestilling”*

Lige nu er der et stort overtal af kvinder i bestyrelsen, så vi har meget brug for flere MÆND.

Vi har i denne beretning valgt at uddybe nogle af de emner, som har fyldt mest i årets løb bl.a. den helt store nye udfordring at ansætte en ny skoleleder, og nogle af de gamle klassiske temaer med økonomi, byggeri og skolens formål. Der ud over vil diverse udvalg fortælle om deres arbejde. I bestyrelsen har vi i året løb også arbejdet med f.eks. lederlønpolitik, efteruddannelsespolitik, tjenestetidsaftale, bærbare computere, straffeattester, mentorordning for nye forældre, ny gruppestruktur, det gode bestyrelsesmøde mv. Vi har også været på Lilleskolernes Sammenslutnings regionsmøde om det gode forældresamarbejde og bestyrelsestræf, hvor vi udveksler erfaringer med bestyrelser fra andre lilleskoler. Det kan du læse mere om i bestyrelsesreferaterne, som ligger på skolens hjemmeside.

Ny skoleleder

Det første som optog bestyrelsen i det forgangne år var at ansætte en ny skoleleder. Det er rigtig mange år siden, at skolen har søgt en ny skoleleder, hvis den nogensinde har gjort det... Derfor har det været et epokegørende år for bestyrelsen at skulle søge efter og ansætte en

ny skoleleder. Det har været en meget spændende og tidskrævende proces. Da bestyrelsesåret startede i april efter sidste generalforsamling, var skolen midt i processen omkring at ansætte en ny skoleleder. På det første bestyrelsesmøde blev de nye medlemmer kastet ud i at læse ansøgningerne og få dage senere afholde ansættelsessamtaler. Forud for det havde vi været igennem en proces, hvor bestyrelsen og alle ansatte sammen havde diskuteret: Hvad har Århus Friskole brug for hos en ny skoleleder? Hvilke menneskelige, pædagogiske og faglige kompetencer skal den nye leder have? Hvordan sælger vi Århus Friskole i en annonce? For os i bestyrelsen, som har det overordnede ansvar for at ansætte en ny skoleleder var det rigtig vigtigt, at alle medarbejdere, som skal arbejde sammen med den ny skoleleder i det daglige, havde mulighed for at blive hørt i forbindelse med ansættelse af en ny skoleleder. Vi fik lavet en stillingsannonce, som vi var meget glade for, fordi den virkelig udtrykte Århus Friskole.

I Århus Friskoles målsætning står der, at skolen er præget af en flad organisationskultur med stor medarbejderindflydelse. Dette udmønter sig bl.a. i at alle ansatte og alle bestyrelsesmedlemmer, der ønsker at deltage i ansættelsessamtaler sidder med ved bordet, hvilket betød, at vi var 27 til ansættelsessamtalerne. Vi advarede ansøgerne inden og styrede samtaler stramt, ved at en fra bestyrelsen var den primære vært og udspørger og alle andre lyttede og stillede først supplerende spørgsmål til sidst. Det fungerede forbavsende fint. Som en af ansøgerne sagde: ”Hvor er det fantastisk, at alle er så engagerede, at de vil være med”. Ja, det var utroligt fantastisk at opleve det store engagement og det gode samarbejde omkring ansættelsesproceduren og helt unikt, at det lykkedes at gennemføre så vigtig en proces med så flad en struktur. Tak til alle for jeres indsats i forbindelse med det.

Efter sidste samtalerunde endte vi med at være forbavsende enige om, hvem vi ville tilbyde jobbet, og det er en rigtig god start for en ny skoleleder. Vi valgte Martin, som har en baggrund som arkitekt og orkesterleder. Vi var enige om, at vi søgte en skoleleder med et stort hjerte og et køligt overblik, og at det i sidste ende var et spørgsmål om personlighed. Det har vist sig at holde stik. Velkommen til Martin som allerede har fået sin ildåd med store økonomiske udfordringer.

Skolens formål

Som lovet til ansættelsessamtalen har Martin lagt ud med et visionært arbejde med skolens formål, der netop nu er ved at blive afrundet som springbræt til nye diskussioner af byggeri, skolens dagligdag osv. Altså en proces der styrker indadtil, men også gør det klarere, hvad der skal prioriteres også i fremtiden.

Processen begyndte med fokus på de positive historier, som de ansatte på skolen er gode til at få øje på og få fortalt. Derefter har processen forsat i den flade strukturs ånd med flere fælles aftener for ansatte og bestyrelse omkring skolens formål.

Det er en glæde at kunne præsentere, at et af skolens formål nu bliver **glæde**. Der kommer til at stå i vores formål, at glæden skal være en værdi i sig selv. Det ligger også fint i tråd med, at vi i vores annonce, da vi søgte ny skoleleder skrev, at vi insisterer på, at det skal være sjovt at gå i skole. Dette er også underbygget af forskning bl.a. har Hans Henrik Knopp, forsker ved DPU, i 2006 udgivet bogen med undertitlen: *Hvorfor glade børn lærer mere*. Vi ved godt, at det ikke altid er lige sjovt og glædesfyldt for alle at være på skolen. Men det er vores intension, at der skal være øjeblikke, hvor det er sjovt. Der er mange store udfordringer på skolen nu og der bliver ikke færre. Vi vil bruge glæden til at bygge bro mellem det der er svært og det der er let. Vi vil bruge glæden som løftestang til tidens udfordringer. Vi vil give børnene glæde og humor som værktøjer, der kan hjælpe dem gennem livet.

Det har været en rigtig god proces og en god start med Martin at arbejde med skolens formål. Det er vigtigt på en lille skole at bevare den flade struktur og lave det visionære overordnede arbejde sammen på tværs af bestyrelse og ansatte. Det skaber et glædesfyldt rum, hvor der opstår givtige og frugtbare diskussioner, der har stor betydning for skolens fremtidige fundament og udvikling. Når formålet er færdigt vil I høre nærmere om det. Nu fra det glædesfyldte til de svære økonomiske udfordringer. ☺

Årets økonomiske resultat.

Skolen overholdt fint det vedtagne budget 2009 (igen igen). Skolens resultatopgørelse for 2009 udviser et overskud på kr. 267.208, og skolens balance pr. 31. december 2009 udviser en egenkapital på kr. 3.386.608. Vores likviditet er på over 2 millioner, så alt i alt er den økonomiske situation fortrøstningsfuld. Med årsresultatet lever vi op til undervisningsministeriets retningslinjer for private skoler, der anbefaler en overskudsgrad på mellem 2 % og 4 %, og vi har endnu engang konsolideret økonomien.

Den forventede økonomiske udvikling og budget 2010 og fremover.

Der har for år 2010 været ekstraordinært vanskelige forudsætninger for at lægge et sammenhængende budget, da indtægterne har været vigende og udgiftspresset stigende. Statstilskuddet er stagnerende i 2010 og specialområdet en usikker indtægt. Vikarudgifterne har været stigende, og der har været en lønudvikling i forbindelse med ny overenskomst, som øger udgifterne betydeligt. Det har betydet, at vi skulle øge indtægterne (se nedenfor) og se på om vi kunne begrænse udgifterne. Vi har derfor haft fokus på vikarområdet, og vi har fjernet en lejr tur i 2011. Det er således lykkedes at få enderne til at mødes budgetmæssigt. Bestyrelsen forventer derfor et positivt resultat for 2010, samt at skolens likviditet vil være god og muliggøre nye investeringer og anskaffelser i fremtiden. Vi har planer om at bygge skolen om og bygge til, så skolen er tidssvarende. Vi har et aktuelt problem med fysik og sløjde lokalerne, så der skal snarest ske noget. Og planerne er i gang. Det tegner spændende. Budgettet for 2010 har lagt forudsætningerne for 2009 til grund, men der er et forventet højere elevtal. Endvidere er der prioriteret en ekstra indsats indenfor madordning, IT og mindre istandsættelser.

For at lykkes med budgettet har vi hævet skolepengene pr. 1. januar 2010 med 200 kr. som et tilskud til kostordningen.

De økonomiske stramme betingelser samt vores visioner og ønsker om at udvikle skolen er en helt afgørende og vedvarende udfordring for bestyrelsen. Derfor er der

løbende debat om, hvordan vi får et større handlerum, der også harmonerer med vores værdigrundlag og skolens formål: Skal og kan vi optage flere børn? Skal vi hæve skolepengene endnu mere? Har vi muligheder for andre indtægtskilder eller er der muligheder for besparelser? Dette vil også i de kommende år være centrale temaer for bestyrelsen.

Elevtal

Det er et vilkår, at det er meget vanskeligt at drive skole med et lavt elevtal. Dette gøres år for år vanskeligere. Derfor er muligheden for at øge elevtallet også løbende et væsentligt tema. Der er forskellige hensyn der skal vejes op mod hinanden. Hvor meget kan de fysiske rammer bære? Hvor stor skal skolen være som en passende social enhed mht. nærhed og lilleskolehistorie? Hvad er ideelt for børn i fht. venskaber, læring osv.? Vi har nogle begrænsninger i de fysiske rammer. Men vi har også overvejende gode erfaringer med at hæve elevtallet fra 16 til i førte omgang 18. Bestyrelsen har besluttet, at det i øjeblikket er muligt med max. 190 elever på skolen. Der går i øjeblikket 15 elever i 9. klasse, mens der optages 19 elever i den kommende børnehaveklasse. Der tages i øvrigt initiativer til at enkelte klasser kan opnormere elevtallet til 19, hvor det virker pædagogisk muligt. Elevtallet er derfor med en

primært økonomisk begrundelse over en årrække hævet, men vi opfatter dette som forsvarligt. 5. september er taxameterdag og derfor særlig økonomisk interessant. Elevtallet var d. 5. september 2008 180 elever, og i 2009 178 elever. Skolen budgetterer med et elevtal på 182 elever pr. 5. september 2010.

Der er stor søgning til skolen med ventelister til de kommende års 0. klasser. Der er stort set ventelister til alle eksisterende klassetrin, så løbende optag er mulig. Tilgangen af nye børn er ret stabil, idet ledige pladser bliver besat, når nogle fraflytter skolen. Der er i øjeblikket ikke behov for yderligere rekrutteringstiltag. Det er derfor bestyrelsens vurdering, at den eksisterende størrelse kan fastholdes eller måske udvides i fremtiden, hvis det efter en samlet vurdering ønskes.

I tilknytning til bestyrelsen har skolens forskellige udvalg, som består af bestyrelsesmedlemmer, ansatte og nogle gange andre frivillige forældre. Der bliver ind imellem annonceret efter medlemmer til udvalgene bl.a. i fredagsbrevet og her i beretningen. Det følgende er beretninger fra udvalgene.

Beretning fra Økonomi- og ledelsesudvalget

Økonomiudvalget består af bestyrelsens formand og næstformand, samt skolens daglige ledelse samt evt. andre der indkaldes efter behov. Det er udvalgets formål, at kontrollere Århus Friskoles økonomiske tilstand til alle tider. Derudover er det udvalgets formål at bistå skolens leder/ledelse til løsning af opgaver mellem bestyrelsesmøderne samt at fungere som sparringspartner/rådgiver for skolens leder når denne måtte ønske det.

Udvalget har afholdt møder minimum hver tredje måned, hvor bl.a. regnskab og budget gennemgås. Der har været en fin økonomistyring, hvilket vi ser afspejlet i resultatet for år 2009.

Byggeri (Martin)

Skolen har nu igen planer om at bygge til og bygge om, for at imødekomme tidens behov.

Tidligere skoleleder, Hanne, valgte jo at skrinlægge idéerne om en ny fritliggende bygning til Store- og LilleGul, i forbindelse med hendes beslutning om at fratræde.

Nu er det nye planer, der er på bedding.

I stedet for at flytte eleverne ud af det eksisterende, er det nu faglokalerne, der er sat i spil:

På arealet bag hønsene og fortet, er det planen, at bygge et Science-hus + træ- og smedeværksted. Det er tanken, at huset skal have en række bæredygtige tiltag (Regnvandsopsamling, Solceller, Solvarme, Rodzoneanlæg m.m.) samt en synliggørelse af mange af de tekniske faciliteter, så huset i sig selv kan blive en aktiv del af undervisningen i N/T og fysik.

Yderligere arbejdes der med at etablere udeværksteder i forbindelse med huset, som jo med lidt god vilje, ligger midt i naturen.

Inden længe skal der søges fondsmidler til projektet. Martin tager derfor snart kontakt til de forældre, der har meldt sig til dette arbejde. Er der flere, der har lyst til at prøve kræfter med fundraising, skal de bare kontakte Martin på kontoret.

Det undersøges også, om det er en mulighed at bygge et nyt "musikhus" på vestsiden af salen (ind mod gården), med flytbare vægge/glaspartier både mod sal og gård.

Det vil gøre det muligt at åbne til musiklokalet begge veje, hvorved vi vil have et godt udgangspunkt for en scene til fastelavn og høstival m.m.

Samtidig vil det gøre de nærliggende undervisningslokaler mere rolige.

Det er tanken, at det nuværende musik og værksted/fysik skal renoveres og indrettes til klasselokaler og fællesrum. Pladsen vil komme til at indgå i en større rokade, klasserne imellem.

I øjeblikket er vi på vej fra idé- til programfasen. Når projekterne når lidt længere frem i planlægningen, vil vi begynde at varme op under jer forældres deltagelse i selve byggeriet. Det bliver hyggeligt!

Der foruden søger skolen i øjeblikket efter medlemmer til byggeudvalget. Gerne forældre med økonomisk, juridisk eller byggeteknisk indsigt. Henvend dig til kontoret, hvis det har din interesse. (Du binder dig ikke til mere, end du selv mener, du kan overkomme.)

IT-udvalget (Axel i samarbejde med skolen)

IT-udvalglets formål er at forholde sig til skolens IT-politik og struktur, brug af skolens hjemmeside samt at varetage bestyrrelsens interne kommunikations-forum GroupCare. I år har det væsentligst emne været brug af elevernes bærbare PC'er i undervisningen hvor mange sider af dette emne har været behandlet. Undervisningsmæssigt blev vi meget hurtig enige om at elevernes brug af PC'er og internettet er en væsentlig kompetence at besidde når de forlader skolen. Dette gøres bedst ved at eleverne anvender egne bærbare PC'er i mange fag og igennem mange klassetrin. At undervisningen så også kan gøres mere spændende og måske endda bedre, er et plus som vi ser frem til at se resultatet af.

Bygnings- og udeareal-udvalget

Medlemmer: Niels Haugaard, Rene Toft Simonsen, Sanne Winther og Malene B. Pedersen (alle fra bestyrelsen)

Bygnings- og udeareal-udvalget arrangerer arbejdsdage, hvor forældregruppen hjælper med al forfaldende arbejde på skolen, lige fra maling, oprydning, beskæring af træer, udskiftning af tagrender, legepladser, om og tilbygninger og meget mere.

Vi har årligt 4 arbejdsdage fordelt på 2 weekender og alle forældre er forpligtet til at deltage mindst 1 dag om året.

Kraftigt medlemsudvidet tog bygnings- og udeareal-udvalget i år fat på udfordringen – fremmødet til arbejdsdagene. Træt af de foregående års sparsomme fremmøde, fik alle forældre – en opsang – en direkte besked på personligt at tilmelde sig deres favorit arbejdsdag - og det hjalp.

To fremragende arbejdsdage med 40-60 – ja måske ligefrem 80 fremmødte veloplagte forældre, der nåede godt ud i ”hjørnerne” i det pragtfuldt efterårsvejr er blevet afholdt.

To forhåbentlig ligeså effektive arbejdsdage ligger lige om hjørnet i foråret. Husk det nu – alle I, der er tilmeldte d. 24. og 25. april 2010.

I januar blev der ydermere så småt ”pustet liv” i busgruppen igen – gruppen har ligget lidt stille i nogle år, men lille gruppe fædre og lærer med trang til, forstand på og ikke mindst adgang til relevant værktøj gør et stykke arbejde for at vedligeholde skolens uundværlige bus. De fleste forældre i denne gruppe hører til i de store klasser, så forældre evt. fra de mindre klasser med solide kompetencer eller kontakter udi bil og bus-branchen er velkomne i gruppen.

Debatudvalg

Medlemmer: Mette og Heidi

Debatudvalget er en videreudvikling af det tidligere Pædagogiske udvalg.

Pædagogisk udvalg havde som sit primære virke at skabe debat omkring pædagogik.

Det nuværende Debatudvalg har som sit formål, at stimulere til en åben debat blandt skolens elever, lærer, pædagoger og forældre om hvad der kendetegner et godt familie-skole samarbejde.

Det er ikke udvalgets opgave at formulere skolens daglige pædagogiske linje. Derimod vil udvalget arbejde for en fortsat udvikling i relationen mellem skole og hjem i takt med samfundets udvikling.

Udvalget tager initiativ til en årlig temaaften med oplæg af ekstern foredragsholder.

I dette skoleår har der været et underholdende foredrag ”Hjælp vi har en teenager i huset” den 8.april ved Jens Winther, om relationen mellem teenagere og deres forældre.

Forældre, der er interesserede i at deltage i Debatudvalgets arbejde er meget velkomne i gruppen.

”Sikker skolevej-gruppe”

Medlemmer: Sanne W og Sanna L

Målet med gruppen er at gøre skolevejen/ Søholmvej mere sikker for vores børn.

Vi oplever, at over de seneste år er trafikken tiltaget på Søholmvej, idet trafikflowet til/fra afkørslen fra motorvejen i Harlev benytter Søholmvej som ”stikvej” til/fra Viby/ Ringvejen.

Der er meget mere tung trafik og en betydelig større mængde privatbilister. Søholmvej er for smal til at ta’ den store mængde trafik – specielt den tunge del.

Vores børn skal krydse Søholmvej ved hellen, som er placeret i en kurve med dårlig oversigtelighed og om vinteren tilmed mørk. Der er meget stejlt fra stien og op til vejen, hvor der mangler et venteareal. Da cykelstien ender her, skal de cyklende trække cyklen op og gennem 2 metalbøjler. Selve hellen er meget smal. En cykel kan ikke stå på tværs her.

Sidste år i december fik vi Trafik og Veje til at foretage målinger på Søholmvej, der viser antal trafikanter hhv personbiler og tung trafik samt en gennemsnitlig hastighed på trafikken. T&V mener ikke på baggrund af målingerne, at der er belæg for vores bekymring, hverken hvad angår hastighed eller antal køretøjer. T&V vil ikke foretage sig yderligere.

Derfor vil ”Sikker skolevej-gruppen” søge samarbejde med Højvangskolen, Fodboldklubben og Fællesrådet i Stavtrup i bestræbelsen på at sætte fokus på vores børns sikkerhed i trafikken her i Stavtrup.

Både Fodboldklubben og Højvangskolen oplever ligesom os farlige situationer forbundet med børn, der krydser vejene i Stavtrup.

Vi skal sammen rette henvendelse til Teknisk udvalg og præsentere vores problematik og be’ om at få hjælp til at gøre vejene i Stavtrup mere sikre for de bløde trafikanter.

- Endnu er ingen børn kommet til skade i trafikken

Afslutning

Den nye bestyrelses primære opgaver er at skabe de overordnede rammer for at bevare og udvikle Århus trods de fortsatte økonomiske udfordringer, som er et vilkår for alle landets lilleskoler. Bestyrelsen skal være med til at skaffe et økonomisk fundament for det nye byggeri, så vi i fremtiden kan have godkendte og fremtidssikrede læringsrum, hvor Århus Friskolen kan blomstre og gro.

Tak til alle børn, ansatte, forældre, bestyrelse, tilsynsførende og alle vennerne som er med til at gøre Århus Friskole til et rigtig godt sted at være og lære.

Vi håber på et godt og givende samarbejde i mange år fremover.

Vi ses til generalforsamlingen. ☺

